

Žirovske novice

ČASOPIS ZA OBČINO ŽIRI • December 2025 • LETNIK 6 • ŠTEVILKA 6

**Investicijo zaključili
pred rokom**

STRAN 3

**Poklic, ki je več kot
delo**

STRANI 10, 11

**Izjemni življenjski
jubilej**

STRAN 25

Vstopili v praznični čas

Zadnjo novembrsko nedeljo so v Žireh drugo leto zapored slovesno prižgali praznično osvetljavo na dogodku, ki so ga poimenovali Prižig lučk.

MATEJA RANT

Dogodka, ki ga je znova pripravil Pihalni orkester Alpina Žiri s številnimi soustvarjalci, se je tudi letos udeležila množica ljudi. Za »ogrevanje« so s svojim nastopom poskrbeli prav žirovski godbeniki, ki so se jim na odru pridružile tudi mažoretke. V nadaljevanju so se na odru zvrstili še plesna skupina Hiphoperke, otroci in vzgojiteljice iz Vrtca pri OŠ Žiri in Mladinski pevski zbor OŠ Žiri, za zabavo pa je nato še dolgo v večer skrbel Ansambel Traverza. Prižig lučk, na katerem so se krajani združili v skupnem pričakovanju in veselem druženju, je tako tudi v Žireh naznanil simboličen začetek prazničnega decembra. Tudi letos je dogodek ponudil priložnost, da se družine, prijatelji in sosedje spet zberejo, pozabijo na hitri vsakdan in ob lučkah uživajo v glasbi, petju, ustvarjalnosti in prijetnem prazničnem vzdušju.

Žiri so konec novembra zažarele v praznični razsvetljavi. Foto: Tanja Mlinar

Člani orkestra so v sodelovanju z Društvom kmečkih žena Žiri poskrbeli tudi za pogostitev in pijačo, sladkosnedi so se razveselili tudi sladkorne pene. Vse skupaj je popestril še vrtčevski bazar s številnimi prikupnimi izdelki, ki so lahko tudi lepo darilo.

Začeli delovati novi sončni elektrarni

Žiri z dvema novima sončnima elektrarnama vstopajo v višji razred energetske samooskrbe.

GREGOR MLINAR

Občina Žiri je letos zaključila enega pomembnejših trajnostnih projektov – na strehi športne dvorane in čistilne naprave sta začeli delovati novi sončni elektrarni. Postavitev obeh naprav je bila izvedena v okviru obsežnega konzorcijskega projekta 17 občin, ki ga je vodila Lokalna energetska agencija Gorenjske. S tem se Žiri pridružujejo skupnosti občin, ki s sistematičnimi naložbami zmanjšujejo energetske odvisnosti in stroške delovanja javnih objektov.

Projekt je bil uspešen na javnem razpisu ministrstva za okolje, podnebje in energijo, kjer je občina pridobila 157.023 evrov nepovratnih sredstev iz evropskih virov. Celotna investicija je bila zaključena pod pogodbeno vrednostjo in je

znasala 207.702,88 evra. Občina je tako iz lastnega proračuna zagotovila le 50.679,88 evra. Na strehi športne dvorane je nameščena sončna elektrarna nazivne moči 137,25 kW, druga, z močjo 77,85 kW, pa stoji na objektu čistilne naprave. Obe elektrarni sta vključeni v sistem skupnostne samooskrbe, kar pomeni, da se proizvedena električna energija porazdeli med vse občinske objekte, vključene v skupnost. Skupna moč obeh sistemov tako znaša 215,10 kW,

letna proizvodnja pa je ocenjena med 220 in 260 MWh. Količina proizvedene energije bi v praksi zadoščala za več kot milijon kilometrov vožnje z električnim avtomobilom, kar nazorno ponazarja obseg nove proizvodnje. Projekt krepi dolgoročno finančno stabilnost občinskih ustanov, saj zmanjšuje stroške električne energije, hkrati pa predstavlja pomemben prispevek k zmanjševanju ogljičnega odtisa in razvoju trajnostnih energetskih praks.

Naslednja številka Žirovskih novic bo izšla 13. februarja 2026. Prispevke zanjo lahko pošljete do ponedeljka, 26. januarja 2026, na naslov mateja.rant@g-glas.si.

KOLOFON

ŽIROVSKE NOVICE (ISSN 1408-2810) izhajajo kot priloga časopisa Gorenjski glas za občino Žiri. Izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj, Nazorjeva ulica 1, Kranj, info@g-glas.si, (04) 201 42 10. Občina Žiri, Loška cesta 1, 4226 Žiri. Odgovorna urednica: Mateja Rant, mateja.rant@g-glas.si. Uredniški odbor: Jožica Kacin, Barbara Peternel, Nives Markelj, Jana Jenko. Oglasno trženje: Robert Aleksić, robert.aleksic@g-glas.si, telefon: 040 508 891. Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. Priprava za tisk: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj. Tisk: Tisk Žnidarič, d. o. o. Naklada: 1800 izvodov. Distribucija: Pošta Slovenije. Žirovske novice vsa gospodinjstva v občini Žiri prejema brezplačno. Na naslovnici: Adventni bazar, foto: Tanja Mlinar

Investicijo zaključili pred rokom

V novembru je občina v sklopu projekta hidravlične izboljšave vodovodnega sistema končala obnovo še zadnjih dveh ulic, to je Dobračevske in Čevljarske ulice.

MATEJA RANT

Projekt obnove vodovodnega omrežja, za katerega je občina pridobila tudi evropska in državna sredstva, je obsegal obnovo vodovodov v Dobračevski ulici, na cesti Pod griči ter v Prvomajski in Čevljarski ulici, sočasno pa so obnovili tudi ceste z vso drugo komunalno infrastrukturo vključno z vgradnjo cevi za optično omrežje.

Z asfaltiranjem Dobračevske in Čevljarske ulice so bila gradbena dela v okviru omenjenega projekta dokončno zaključena, je pojasnil svetovalec za komunalno infrastrukturo na občini Miha Kavčič. »Investicija, vredna več kot 1,4 milijona evrov, je bila izvedena kar pet mesecev pred predvidenim rokom,« je poudaril in

Končana je tudi obnova Dobračevske ulice. Foto: Miha Kavčič

OBČINA OBRAVNAVA POBUDE ZA OPN

Občina je v fazi priprave novega prostorskega načrta začela obravnavo pobud ter preverjanje pogojev, ki jih bodo za posamezne spremembe zahtevala pristojna ministrstva in strokovne službe. V postopku predpriprave sprememb in dopolnitev OPN Žiri št. 5 je bilo obravnavanih 209 pobud. Najpogostejši zahtevi za dopolnitev pobud sta:

- pridobitev mnenja kmetijske svetovalne službe in
- predlog nadomestnega kmetijskega zemljišča, ki mora biti na območju občine, primerljive velikosti in bonitete ter s soglasjem lastnika.

Poudarjamo, da bodo vse pozitivno ocenjene pobude poslane v nadaljnjo obravnavo. Z upoštevanjem naših priporočil si lahko pobudniki bistveno olajšajo postopek ter povečajo možnosti, da bodo pobude tudi v naslednjih fazah pozitivno obravnavane s strani pristojnih mnenjedajalcev (ministrstev). Pobudniki, ki jim je bila predlagana dopolnitev, naj to storijo najkasneje do 31. marca 2026, saj bodo dopolnitve omogočile kakovostnejšo pripravo dokumenta in nadaljnje usklajevanje z ministrstvi.

KNJIGOMAT IN VRAČALNIK KNJIG POD NADSTREŠNICO

Občina Žiri je pred Kulturnim središčem v Starih Žireh, kjer ima prostore tudi knjižnica, uredila novo, enotno lokacijo za izposajo in vračilo knjig. V ta namen je bila postavljena nadstrešnica, ki bo zagotavljala ustrezno zaščito knjižnega gradiva in prijetnejšo uporabniško izkušnjo za obiskovalce. Na isto mesto je prestavljen knjigomat in vračalnik knjig, kar bo občanom olajšalo vračanje izposojenega gradiva.

dodal, da imajo tako vse štiri vključene ulice prenovljeno vodovodno omrežje in meteorno kanalizacijo, rekonstruirano cesto, urejeno javno razsvetljavo in položene cevi za optično omrežje. V Čevljarski ulici in na cesti Pod griči so za večjo varnost udeležencev v prometu zgradili tudi pločnik, na Dobračevski ulici pa so obnovili še fekalno kanalizacijo. »Ob uspešno zaključenem projektu se Občina Žiri iskreno zahvaljuje vsem občanom za potrpežljivost in dobro sodelovanje,« je še dodal Kavčič.

**Drage občanke, dragi občani,
naj bodo božični prazniki mirni in čarobni,
vstop v novo leto pa obarvan z optimizmom,
zdravjem in lepimi trenutki.**

Srečno in uspešno 2026!

Župan Franci Kranjc
s sodelavci in člani občinskega sveta

Uspešno leto za Žiri

Letos so v Občini Žiri izpeljali vse v proračunu predvidene projekte, zato so po besedah župana Francija Kranjca ob koncu leta zelo zadovoljni z opravljenim delom, smelega načrte imajo tudi že za prihodnje leto.

MATEJA RANT

Bliža se konec leta in s tem čas, ko potegnemo črto pod opravljenim. Letos se je v Žireh veliko dogajalo na vseh področjih, ste torej zadovoljni z doseženim?

Z opravljenim delom v iztekajočem se letu smo zelo zadovoljni. Zaradi izjemno učinkovitega črpanja državnih in evropskih sredstev smo dosegli rekordno visok proračun, s katerim smo lahko financirali praktično vse predvidene investicije. Poudaril bi še, da se občina ni zadolževala, smo pa v zadnjih treh letih povrnili več kot 800 tisoč evrov zatečenih posojil in tako ob številnih investicijah še znatno zmanjšali dolg občine.

Na katerih področjih bi si morebiti želeli narediti še več?

Vedno je mogoče storiti še kaj, ampak smo zelo zadovoljni z vsem, kar nam je uspelo narediti, saj je tega res veliko. Med drugim smo obnovili Dobračevsko in Prvomajsko ulico, zgradili pločnike na cesti Pod griči in ob Čevljarski ulici, izvedli dela na območju novega naselja ob Jezerski ulici, postavili sončni elektrarni na čistilni napravi in športni dvorani, zagotovili dodatne prostore za potrebe vzgojiteljic in otrok v vrtcu ter uredili kolesarski grbinasti poligon na Pustotniku. Edini projekt, ki je zaradi nepridobljenih soglasij dveh lastnikov zemljišč upočasnjeno, je izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega omrežja na Selu. Tu smo bili primorani načrtovano traso prestaviti. Pridobili smo gradbeno dovoljenje za čistilno napravo, ne pa za kanalizacijsko omrežje. Upam, da nam bo tudi to kmalu uspelo in bi potem v naslednjih letih pristopili k izvedbi del. Selo je namreč edino večje območje v Žireh, ki še nima zgrajene kanalizacije.

Kakšna pa so vaša pričakovanja za prihodnje leto?

Za leto 2026 imamo že sprejet proračun, ki vključuje obsežen nabor investicij. Ravno v preteklem tednu smo podpisali pogodbo za gradnjo fitnesa na prostem ter asfaltiranje ceste in gradnjo sanitarne enote na Pustotniku. To bo prva investicija, ki se bo začela izvajati v prihodnjem letu, v prvi

tretjini leta pa pričakujemo tudi začetek del v okviru urejanja središča Žirov. Prva faza predvideva ureditev struge Račeve, s čimer bomo izboljšali poplavno varnost središča, obenem pa projekt zajema tudi gradnjo dodatnih parkirišč ob Novovaški ulici. Sredstva imamo rezervirana tudi za asfaltiranje cest na podeželju. Izdelali smo projektno dokumentacijo in kandidiramo na razpisu za sofinanciranje gradnje druge faze pločnikov na cesti Pod griči. V načrtu imamo še ureditev mansardnega prostora v zdravstvenem domu in vgradnjo dvigala. V dogovoru z direkcijo za vode se je že začela sanacija potoka Rakulščica od Loške ceste do izliva v Soro; po zaključku teh del nameravamo sanirati še cesto ob potoku proti industrijski coni. Prihodnje leto začnemo še gradnjo nadstreška v sortirnici kosovnih odpadkov, s čimer želimo preprečiti izlivanje meteoritnih voda prek teh površin v strugo potoka Osojnica in olajšati odlaganje odpadkov za obiskovalce.

Kaj se dogaja s projektom obvoznice?

Nedavno smo prejeli obvestilo direkcije za ceste, da je rok za pripravo projektne dokumentacije za obvoznico ponovno podaljšan, tokrat do sredine prihodnjega leta. Naročnik in plačnik projektne dokumentacije je v celoti direkcija za ceste. Upamo, da bo tokrat dokumentacija res pripravljena v predvidenem roku in se bodo lahko načrtovali nadaljnji koraki. Vsekakor bo obvoznica velikega pomena za kraj, zlasti ko bo zaključen ne samo ta čas načrtovani odsek, ampak takrat, ko bo speljana tudi naprej proti Selu. Do ureditve obvoznice pa upamo, da bomo lahko vsaj delno razširili cesto v industrijsko cono in s tem podjetjem omogočili boljši pretok prometa.

Kako napreduje projekt izgradnje optičnega omrežja?

V zadnjih dveh letih se dogajajo veliki premiki. Občina sicer ni ustanova, pristojna za gradnjo optičnega omrežja, se pa zelo trudimo in ustvarjamo pogoje ter privablamo telekomunikacijska podjetja. Sočasno z gradbenimi deli na cestah vgrajujemo cevi za optično omrežje, s čimer telekomunikacijskim podjetjem omogočamo hitrejšo in lažjo izvedbo priključkov.

Župan Franci Kranjc Foto: Tanja Mlinar

Vesel sem, da nam je uspelo na večjem delu podeželja zagotoviti optično omrežje in s tem možnost priključitve na internet. Podjetje Tritel trenutno izvaja dela na območju Sela in Novovaške ulice, vas Ledinica ima omrežje že zgrajeno. Tudi podjetje Telekom je v zadnjih mesecih aktivno pristopilo k pripravi projektne dokumentacije in iskanju soglasij za prekope zasebnih zemljišč. Če ne bo večjih težav s soglasji lastnikov zemljišč, se bodo dela izvajala že v prihodnjem letu. Občina ves čas aktivno sodeluje z operaterji in lastniki zemljišč. Tudi če na prvi pogled morda ni videti tako, smo v zadnjih letih na optiki naredili res veliko. Seveda pa bomo naredili vse, da se optika položi tudi po preostalem delu Žirov.

Kako potekajo aktivnosti v zvezi s spremembo občinskega prostorskega načrta?

To je žal zelo dolgotrajen postopek. Občina je pridobila 209 pobud za spremembo namembnosti zemljišč iz kmetijskih v stavbna, kar nakazuje na to, da je v Žireh velik interes za gradnjo novih objektov. S strani strokovnih služb je bilo opravljenih že več pregledov prejetih pobud, pri čemer je bilo ugotovljeno, da je večina le-teh ustreznih za posredovanje v nadaljnjo obravnavo. Ker pa gre v večini primerov za

spremembo namembnosti iz kmetijskega v stavbno zemljišče, smo občane pisno pozvali, da če že razpolagajo s stavbnimi zemljišči, ki jim ne bodo koristila, naj občino obvestijo o možnosti zamenjave stavbnih zemljišč. S tem si bodo bistveno povečali verjetnost pridobitve stavbnega zemljišča na drugi lokaciji. Politika ministrstva za kmetijstvo in države namreč močno nasprotuje dodatnim pozidavam kmetijskih zemljišč. Tu bi poudaril, da občina pri spremembi namembnosti zemljišč žal nima veliko besede.

Na včerajšnji seji občinskega sveta ste obravnavali tudi rebalans proračuna – katere so ključne spremembe?

Večino investicij smo predvideli že v lani sprejetem dveletnem proračunu, tako da so sedanje spremembe predvsem posledica bolj natančnih podatkov o dejanskem obsegu in stroških projektov. Čeprav smo sprejeli proračun za dve leti, ugotavljamo, da smo ga dobro načrtovali tudi za leto 2026, saj ni večjih vsebinskih sprememb, z rebalansom smo zgolj finančno natančneje ovrednotili posamezne projekte. Za večino investicij predvidevamo sofinanciranje iz drugih virov, zato mogoče kakšnega projekta brez tega prispevka ne bomo mogli izpeljati. V proračun smo po novem umestili tudi 150 tisoč evrov za začetek urejanja pomožnega igrišča z umetno travo v športnem parku Polje, seveda ob predpostavki, da prejmemo obljubljen sredstva ministrstva za gospodarstvo in Fundacije za šport.

Prvič boste del proračuna namenili za participativni proračun. Že veste, kakšen je odziv občanov, in katere vrste projektov si želite, da bi v okviru tega prišli na vrsto? Posebnih pričakovanj glede vsebine projektov nimam, bi pa bil vesel širokega odziva občanov. Menim, da je to lepa priložnost, da občani neposredno izrazijo svoje potrebe in želje. Čeprav smo majhna občina in kot župan hitro pridem do informacij s terena, participativni proračun občanom daje dodatno možnost neposrednega sodelovanja. Nekaj zanimanja je že opaziti, pričakujemo pa, da se bo seznam predlogov oblikoval do roka, to je 15. decembra. Letos sta pomembna jubileja zaznamovala Društvo kmečkih žena Žiri in društvo Šmar. Ste ponosni na tako dejavno društveno življenje v občini?

V Žireh deluje 48 registriranih društev, vsako pa na svoj način prispeva k promociji in razvoju kraja. Obema omenjenima društvoma iskreno čestitam za dolgoletno uspešno delo, saj sta pomembno

prispevali k prepoznavnosti občine in razvoju podeželja. Njuni člani so jubilej zaznamovali s čudovitimi dogodki, kar je dodatna potrditev njihove predanosti.

Že drugič ste pripravili praznični prižig lučk. Bo to postala tradicionalna prireditev?

Tudi letos se je dogodka, ki ga je znova pripravil Pihalni orkester Alpina Žiri s številnimi soustvarjalci, udeležilo veliko ljudi. Glede na dober odziv si želim, da bi prireditev postala stalnica in lep uvod v praznični december.

December je tudi čas pričakovanj. Kakšne so vaše želje za prihodnost in kaj bi zaželeli občanom?

December je mesec obdarovanj, pričakovanj in lepih želja. Najlepše stvari v življe-

nju pa niso prejete v darilnih škatlah. So v zdravih iskrenih trenutkih in nasmehih, ki jih delimo s prijatelji in domačimi. Naj bo praznični čas priložnost, da se spomnimo, kaj je zares pomembno. Namesto iskanja popolnega darila podarimo nekaj, česar se ne da kupiti: naš čas in pozornost. Za praznike in v novem letu občanom želim, da bi našli srečo v drobnih stvareh, tam, kjer jo zares potrebujemo. Vsem želim tudi ponosno in domoljubno praznovanje dneva samostojnosti in enotnosti. Božič naj vsem prinese mir in trajno veselje. V novem letu pa bodimo preudarni, pogumni in iskreni. Skupaj oblikujmo občino, v kateri se bomo počutili lepo in prijetno. Zdravo in najlepše leto 2026.

Občina Žiri

JAVNO NAZNANILO

o razgrnitvi podatkov za odmero nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča na območju občine Žiri za leto 2026

Podatki za odmero nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča, pridobljeni iz uradnih evidenc, s katerimi razpolaga Občina Žiri, bodo na vpogled vsem lastnikom stavb in delov stavb ter lastnikom zemljiških parcel, ki so po določbah Zakona o graditvi objektov zavezanci za plačilo nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča.

Razgrnitev podatkov bo v prostorih Občine Žiri, Loška cesta 1, v Žireh, prvo nadstropje, soba 2, tel: 04 50 50 714, v času uradnih ur,

od 15. decembra 2025 do vključno 15. januarja 2026,

in sicer za:

fizične osebe: ponedeljek, sreda in petek (vpogled lastnika nepremičnine v evidenco je mogoč ob predložitvi osebne dokumenta, vpogled pooblaščenca v evidenco je mogoč po predložitvi pooblastila lastnika nepremičnine)

pravne osebe: torek in četrtek – po predhodnem dogovoru (vpogled v evidenco je mogoč ob predložitvi pooblastila zastopnika pravne osebe)

Zavezanci za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča lahko pregledujejo podatke za lastne nepremičnine in na te podatke podajo pripombe od 15. 12. 2025 do 15. 1. 2026 v času uradnih ur, oziroma lahko tudi posredujejo pisne pripombe na naslov Občina Žiri, Loška cesta 1, 4226 Žiri ali po e-pošti obcina.ziri@ziri.si

Če se zavezanec za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča ne strinja s podatki občine, mora v roku enega meseca od javnega naznanila predlagati vpis novih podatkov. Če zavezanec tega v zakonsko določenem roku ne predlaga, se šteje, da so podatki občine pravilni, skladno z 218. a in 218. č členom Zakona o graditvi objektov (ZGO-1-UPB1, Ur. l. RS, št. 102/2004).

V odprtem roku razgrnitve podatkov Občina Žiri na istem naslovu sprejema od zavezancev tudi nove registracijske podatke in vse druge spremembe v zvezi z lastništvom (uporabo, najemom, oprostitev plačila) zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča ter komunalno opremljenostjo zemljišča. Obrazci se nahajajo na spletni strani Občine Žiri. Če zavezanec sprememb podatkov ne javi, bo Občina Žiri uporabila podatke o lastnikih in uporabnikih ter komunalni opremljenosti, ki so pridobljeni iz uradnih evidenc.

Datum: 27. 11. 2025
Št.: 422-0017/2025-1

Župan
Franc Kranjc

Poskrbite za svojo varnost

Vlomilci tudi v prazničnih dneh ne počivajo, zato je preventivno ravnanje nas samih še kako pomembno, prav tako pa ne smemo pozabiti tudi na varno rokovanje s pirotehničnimi sredstvi in dejstvo, da alkohol ne sodi za volan in na cesto.

JANA JENKO

V zadnjem času se na območju Žirov pogosteje pojavljajo vlomi v stanovanjske objekte – po podatkih policije so na območju Policijske postaje Škofja Loka do vključno 30. novembra letos obravnavali 35 (lani 32) vlomov v stanovanjske objekte, od tega deset na območju občine Žiri. Skupno število obravnavanih vlomov, mednje sodijo tudi vlomi v avtomobile, trgovine in podobno, je bilo na območju Policijske postaje Škofja Loka letos 79 (lani 64), na območju občine Žiri pa 11. Storilci, ki si najpogosteje prilaščajo denar in nakit, za vlom izkoristijo odsotnost stanovalcev v času službe oziroma odhoda od doma, v zimskih dneh pa so pogosto na delu tudi v poznopopoldanskih in večernih urah. V objekte običajno vstopajo skozi balkonska vrata ter kletna in pritlična okna, zato je smiselno poskrbeti za zaščito slednjih z montažo zunanjih fiksnih žaluzij ali rešetak. V primeru, da ste žrtev vloma, policisti svetujejo, da se ničesar ne dotikate in ne vstopate v notranjost objekta, saj bi s tem lahko uničili sledi in dokaze, policistom pa otežili preiskavo in izsleditev storilca. V primeru, da je ob vašem prihodu storilec še na delu ali ste v času vloma doma, se ne izpostavljajte, ampak nemudoma pokličite 113.

Za varnost doma lahko največ naredite sami z ustrezno preventivo, zato pred odhodom, tudi za krajši čas, poskrbite, da stanovanje oziroma hiša ne nakažujeta vaše odsotnosti. Pomembno je, da zaprete vsa okna in zaklenete vrata, zaprete ograjo ter, če jih imate, vključite senzorske luči, alarmno napravo, video nadzor. Vrednejših predmetov ne hranite doma, ob daljši odsotnosti pa prosite bližnje, da redno praznijo vaš poštni nabiralnik. Pozorni bodite tudi na neznane osebe in vozila, ki bi si ogledovale okolico – v primeru, da jih opazite, si poskušajte zapomniti podatke o znamki in registrski tablici vozila oziroma videz osebe, saj ti podatki policistom pomagajo pri preiskavi kaznivega dejanja, če do tega pride, o

Vlomilci v objekte običajno vstopajo skozi balkonska vrata ter kletna in pritlična okna, zato je pri teh smiselno poskrbeti za zaščito z montažo zunanjih fiksnih žaluzij ali rešetak. / Foto: Tina Dokl

njih pa obvestite tudi najbližjo policijsko postajo ali vodjo policijskega okoliša. V vseh interventnih primerih takoj pokličite številko 113, na pogovor ob ne interventnih dogodkih pa se lahko oglasite tudi pri vodji policijskega okoliša Boštjanu Peternejlu v času uradnih ur Policijske pisarne Žiri – ob četrtkih med 14. in 16. uro – ali ga pokličete na 04/519-12-22 oziroma 030/644-933.

Previdno z uporabo pirotehnik

V prazničnih dneh bodite previdni tudi pri uporabi pirotehnik. Pirotehnične izdelke, katerih glavni učinek je pok, je dovoljeno prodajati le med 19. in 31. decembrom, uporabljati pa od 26. decembra do vključno 1. januarja. Uporaba slednjih je prepovedana v strnjenih naseljih, zaprtih prostorih, v bližini bolnišnic, v prevoznih sredstvih javnega potniškega prometa, na površinah, kjer potekajo javne prireditve ... Če se ne morete upreti uporabi pirotehničnih izdelkov, pa jih nikar ne kupujte

od preprodajalcev na tržnicah, ulicah ali družabnih omrežjih, dodajajo policisti, saj izkušnje kažejo, da je uporaba slednjih zelo nevarna. Ob tem pa opozarjajo tudi, da nepremišljena, neprevidna in objestna uporaba pirotehničnih izdelkov pogosto povzroči telesne poškodbe, moti živali, onesnažuje okolje, povzroča požare ter poškodbe javne in zasebne infrastrukture. Predvsem pa apelirajo na starše, naj ti ne dovolijo, da bi otroci pirotehniko uporabljali sami.

Alkohol in volan ne gresta skupaj

Ob decembrskih praznikih, ki kličejo po sproščenem druženju, zabavi in veselju, pa ne smemo pozabiti tudi na odgovorno, strpno in varno udeležbo v prometu. Zato za volan vedno sedite trezni in poskrbite, da bodo vaši jekleni konjički tehnično brezhibni in registrirani. Saj veste, z odgovornim ravnanjem vsakega posameznika lahko največ naredimo za skupno varnost.

Koncesijo podelili Barbari Plešnik

Župan Občine Žiri Franci Kranjc je v začetku decembra z izvajalko Barbaro Plešnik podpisal koncesijsko pogodbo na področju patronažnega varstva.

MATEJA RANT

Patronažno nego v občini bo po upokojitvi Valerije Šinkovec konec decembra prevzela diplomirana medicinska sestra Barbara Plešnik iz Logatca. Izbrana je bila na javnem razpisu za podelitev koncesije za opravljanje javne službe na področju zdravstvene dejavnosti patronažna služba na domu na območju občin Žiri in Gorenja vas - Poljane v skupnem obsegu 1,20 programa.

Kot so pojasnili na Občini Žiri, bo Barbara Plešnik izvajanje koncesijske dejavnosti začela 1. januarja prihodnje leto, večinoma v obliki hišnih obiskov, sedež pa bo imela v prostorih Zdravstvene postaje Žiri. Koncesijo so podelili za določen čas 15 let. Patronažno varstvo bo izvajala za občino Žiri v celoti in del občine Gorenja vas - Poljane, in sicer za naselja Trebija, Stara Oselica, Podgora, Kladje, Fužine, Hobovše pri Stari Oselici, Sovodenj, Nova Oselica, Javorjev Dol, Laniše in Podjelovo Brdo.

Župan Franci Kranjc je podpisal koncesijsko pogodbo z izvajalko patronažnega varstva Barbaro Plešnik. Foto: Nina Lukan

Na občini so zadovoljni, da jim je uspelo najti zamenjavo za Valerijo Šinkovec, ki se ji ob tej priložnosti zahvaljujejo za preteklo predano delo in dobro sodelovanje. Patronažno varstvo na območju občine Žiri sicer opravlja še koncesionarka Mojca Trček.

Varno po domačih cestah

Avto-moto zveza Slovenije (AMZS) in Avto-moto društvo (AMD) Žiri sta sredi novembra organizirala Tečaj varne vožnje – obnovitveno vožnjo za starejše voznike.

BRANKO FILIPIČ

Program je obsegal osvežitev voznškega znanja na cestah, kjer najpogosteje vozimo, pregled prometne ureditve domačih cest, ki se z leti spreminja (npr. krožišča, nove talne označbe), pregled in razlago naprednih asistenčnih sistemov v našem avtomobilu z nasveti, kako jih pravilno uporabljati, da bo naša vožnja varnejša in bolj sproščena. Pri vseh teh in morebitnih drugih dilemah so nam lahko z nasveti in praktičnimi prikazi pomagali trije inštruktorji varne vožnje AMZS.

Zanimanje za to akcijo AMD Žiri je bilo precejšnje, tako da je kar nekaj kandidatov ostalo na seznamu za prihodnje leto. Vseh 21 mest je bilo hitro zapolnjenih (12 žensk in devet moških), kandidati pa so z inštruktorjem v 45 minutah prevozili kar nekaj kilometrov po Žireh in v pogovoru sproti reševali morebitne dileme in vprašanja. Akcija je trajala kar od 8. do 16. ure, saj so kandidati vozili ločeno, vsak s svojim vozilom. Po startu s parkirnega prostora Etikete so kandidati nadaljevali vožnjo po glavni cesti skozi središče, prevozili obe krožišči, nadaljevali skozi stare Žiri in prevozili še veliko stranskih in prečnih ulic od Rakulka vse do Ledinice. Udeleženci, večina je vozniki izpit opravila že pred 40

AMZS in AMD Žiri sta v novembru organizirala tečaj varne vožnje oziroma obnovitveno vožnjo za starejše voznike.

Foto: arhiv AMD Žiri

ali 50 leti, so bili po zaključku voženj večinoma zelo zadovoljni s svojo vožnjo, predvsem pa s prijaznimi inštruktorji in njihovo strokovno razlago.

Glede na dobro zanimanje za tak dogodek bomo v AMD Žiri v načrt dela za prihodnje leto znova vključili akcijo Varno po domačih cestah. Akcijo sta podprla tudi Občina Žiri in podjetje Etiketa, ki se jima prav lepo zahvaljujemo za sodelovanje in pomoč.

OBČINA ŽIRI

RAZPORED ODVOZA KOMUNALNIH ODPADKOV, LOČENO ZBRANE EMBALAŽE, BIO ODPADKOV IN LOČENO ZBRANEGA PAPIRJA IN STEKLA V LETU 2026

JANUAR						
P	29	5	12	19	26	
T	30	6	13	20	27	
S	31	7	14	21	28	
Č	1	8	16	22	29	
P	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
N	4	11	18	25		

FEBRUAR						
P		2	9	16	23	
T		3	10	17	24	
S		4	11	18	25	
Č		5	12	19	26	
P		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
N	1	8	15	22		

MAREC						
P		2	9	16	23	30
T		3	10	17	24	31
S		4	11	18	25	
Č		5	12	19	26	
P		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
N	1	8	15	22	29	

APRIL						
P		6	13	20	27	
T		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
Č	2	9	16	23	30	
P	3	10	17	24		
S	4	11	18	25		
N	5	12	19	26		

MAJ						
P		4	11	18	25	
T		5	12	19	26	
S		6	13	20	27	
Č		7	14	21	28	
P	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
N	3	10	17	24	31	

JUNIJ						
P	1	8	15	22	29	
T	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24		
Č	4	11	18	25		
P	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
N	7	14	21	28		

JULIJ						
P		6	13	20	27	
T		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
Č	2	9	16	23	30	
P	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
N	5	12	19	26		

AVGUST						
P		3	10	17	24	31
T		4	11	18	25	
S		5	12	19	26	
Č		6	13	20	27	
P		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
N	2	9	16	23	30	

SEPTEMBER						
P		7	14	21	28	
T	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
Č	3	10	17	24		
P	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
N	6	13	20	27		

OKTOBER						
P		5	12	19	26	
T		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
Č	1	8	15	22	29	
P	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
N	4	11	18	25		

NOVEMBER						
P		2	9	16	23	30
T		3	10	17	24	
S		4	11	18	25	
Č		5	12	19	26	
P		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
N	1	8	15	22	29	

DECEMBER						
P		7	14	21	28	
T	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
Č	3	10	17	24	31	
P	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
N	6	13	20	27		

OBMOČJE 1 - JUŽNI DEL OBČINE ŽIRI

TRG SVOBODE
STAROVAŠKA ULICA
PARTIZANSKA CESTA
PLASTUHOVA GRAPA
JEZERSKA ULICA
LEVSTIKOVA ULICA
GREGORČIČEVA ULICA
ŽUPANČIČEVA ULICA
DRAŽGOŠKA ULICA
OB POTOKU
MLADINSKA ULICA
KAJUHOVA ULICA
TRIGLAVSKA ULICA
POD GRIČI

POLJE
JOBSTOVA CESTA
STAROŽIROVSKA CESTA
POT NA ROVT
TABOR
LOGAŠKA CESTA
SEJMIŠKA ULICA
IDRIJSKA CESTA
OSOJNICA
POT V GOROPEKE
POD ŽIRKOM
NA STUDENCU
BREKOVICE
SOVRA

RAVNE
PODKLANEC
IZGORJE
BREZNICA
GOROPEKE
OPALE
LEDINICA
INDUSTRIJSKA ULICA
(NESTANOVANJSKI OBJEKTI)
STROJARSKA ULICA
(NESTANOVANJSKI OBJEKTI)

OBMOČJE 2 - SEVERNI DEL OBČINE ŽIRI

ČEVLJARSKA ULICA
TAVČARJEV ULICA
IGRIŠKA ULICA
KOSOVELOVA ULICA
DELAVSKA ULICA
PRVOMAJSKA ULICA
ULICA MAKSIMA SEDEJA
DOBRAČEVSKA ULICA
POT NA KOČE
OPEKARSKA ULICA
BEDRIH
RAKULK
LOŠKA CESTA
SLOVENSKA POT

RUDNIŠKA ULICA
GASILSKA ULICA
RAKOVNIK
PIONIJSKA POT
STROJARSKA ULICA
INDUSTRIJSKA ULICA
CESTA NA LEDINICO
DOBRAČEVSKA ULICA
POT V SKALE
LOŠKA CESTA
SELO
JARČJA DOLINA
ZABREŽNIK
NOVOVAŠKA CESTA

RAČEVA
SNOPKOVA GRAPA
OŠ ŽIRI
BLOKI: PARTIZANSKA,
JEZERSKA, TRIGLAVSKA,
ZADRUŽNI DOM
KOPRIVNIK

ODVOZ KOMUNALNIH ODPADKOV Z OBMOČJA 1

ODVOZ LOČENO ZBRANE EMBALAŽE Z OBMOČJA 1

ODVOZ KOMUNALNIH ODPADKOV Z OBMOČJA 2

ODVOZ LOČENO ZBRANE EMBALAŽE Z OBMOČJA 2

- RAZPORED ODVOZA BIOLOŠKIH ODPADKOV Z OBMOČJA CELOTNE OBČINE (na isti dan tudi odvoz papirja in stekla)

Bolniški stalež za spremstvo

V prejšnji številki Žirovskih novic smo pisali o bolniškem staležu, pravici, ki varuje naše zdravje, tokrat pa podajamo nekaj aktualnih informacij o upravičenosti do bolniškega staleža za spremstvo otrok ali odraslih oseb na zdravstvene storitve.

JANA JENKO

Upošteva se dejanski čas potovanja

Pri računanju celotnega časa se upošteva tudi čas, ki ga spremljevalec porabi za pot, ko gre iz službe/doma po zavarovano osebo v določeno ustanovo, jo pelje k izvajalcu ter nazaj v ustanovo in se nato vrne v službo. Če spremljevalec ni na istem naslovu kot zavarovana oseba, ki potrebuje spremstvo, se v čas spremljanja šteje tudi čas, ki je potreben za pot od doma/službe spremljevalca do prebivališča spremljane osebe, in čas, ki je potreben za pot od prebivališča spremljane osebe do prebivališča/službe spremljevalca. Če zavarovana oseba potuje z avtobusom ali vlakom, se šteje čas, ki je potreben za pot s temi prevoznimi sredstvi. Pri računanju časa se upoštevajo tudi zamude, nastale zaradi zastojev, gradbenih del ali prometnih nesreč na cesti, čas čakanja na zdravstveno storitev in čas, potreben za njeno izvedbo. V primeru, ko dejanski čas bistveno presega običajni čas potovanja, spremljevalec ustno ali pisno utemelji razlog za zamudo. Upošteva se čas potovanja do izvajalca, h kateremu je zavarovana oseba dejansko potovala.

Kaj ne vpliva na čas in pravico do spremstva

Specifike delovnega mesta, narava dela, poklica oziroma navodila delodajalca, vrtca, šole ... ne vplivajo na število ur odobrene začasne zadržanosti od dela, saj ne obstaja pravna podlaga, da se odobri začasno zadržanost od dela v polnem delovnem času zgolj zaradi navodil delodajalca, da delavec ne more priti v službo le za del delovnega časa, dejstva, da zavarovana oseba opravlja določen poklic, ali hišnega reda ustanove. Prav tako na pravico do spremstva ne vplivajo določene osebne okoliščine.

Spremstvo otrok in prevzem medicinskih pripomočkov

Spremstvo otrok po dopolnjenem 15. letu starosti in odraslih je utemeljeno le, če ta zaradi zdravstvenega stanja na poti k iz-

Spremstvo otrok po dopolnjenem 15. letu starosti in odraslih na zdravstvene storitve je utemeljeno le, če ta zaradi zdravstvenega stanja na poti k izvajalcu v drug kraj potrebuje spremstvo. **Fotografija je simbolična. Foto: Nik Bertonec**

vajalcu v drug kraj potrebuje spremstvo. V primeru spremstva dveh otrok, če je zdravstvena storitev pri istem izvajalcu nudena obema otrokoma, ima vsak otrok pravico do spremljevalca, kar pomeni, da lahko oba starša uveljavita pravico do nadomestila za spremstvo, vsak za enega otroka. Za prevzem zdravila, živila ali medicinskega pripomočka pravica do spremstva v nobenem primeru ni utemeljena, niti za otroka do dopolnjenega 15. leta starosti, saj ne gre za uveljavljanje zdravstvene storitve. Če se poleg prevzema medicinskega pripomočka opravi še zdravstvena storitev, se spremstvo lahko prizna v skladu s splošnimi pravili.

Spremstvo in porodniški dopust

Ob porodniškem dopustu matere lahko oče uveljavlja pravico do spremstva le, če to zahteva zdravstveno stanje matere, ne pa zaradi zdravstvenega stanja otroka, zaradi katerega mati koristi porodniški dopust. V času materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta starša v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja nimata pravice do nege, spremstva ali sobivanja za otroka, zaradi katerega koristita dopust. Imata pa pravico do nege, spremstva ali sobivanja za otroka, za katerega prejemata delno plačilo za izgubljeni dohodek.

vanja nimata pravice do nege, spremstva ali sobivanja za otroka, zaradi katerega koristita dopust. Imata pa pravico do nege, spremstva ali sobivanja za otroka, za katerega prejemata delno plačilo za izgubljeni dohodek.

Spremstvo na samoplačniške in zdravstvene storitve v tujini

V primeru zdravstvene storitve v tujini zavarovana oseba ni upravičena do spremstva, saj ne potuje k izvajalcu v Republiki Sloveniji, razen če gre za zdravljenje v tujini po 44. a in 44. b členu zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in ima z odločbo Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije priznano pravico do spremstva. Tudi za samoplačniške zdravstvene storitve ni mogoče uveljaviti pravice do nadomestila plače in povračila potnih stroškov, ki so nastali zaradi tega potovanja, saj ne gre za potovanje k izvajalcu zdravstvenih storitev. Razen v nujnih primerih pa mora biti spremstvo zaradi zdravstvenega stanja zavarovane osebe odobreno pred samim potovanjem.

Poklic, ki je več kot delo

Valerija Šinkovec je štiriinštirideset let delala kot medicinska sestra. Najprej v Ljubljani, kasneje v Škofji Loki in okolici, zdaj pa je že štiriindvajset let patronažna sestra v Žireh.

JOŽICA KACIN

Doživela je veliko lepih in tudi težkih trenutkov, toda o podrobnostih zaradi narave svojega dela ne more govoriti. Kljub temu je prijazno sprejela naše povabilo in nam zaupala marsikaj, kar jo je navdihovalo in ji pomagalo pri spopadanju z izzivi, ki jih prinaša ta lep, a hkrati težak poklic. Konec leta 2025 se namreč končuje njena poklicna pot in odhaja v zasluženi pokoj. Valerija, končuje se vaše najplodnejše obdobje.

Na neki način se tega veselim, saj ne bo več velikega pritiska in odgovornosti. Po več kot štiriinštiridesetih letih zaposlitve je sedaj skrajni čas, da se upokojim in da na moje mesto v patronažno varstvo pride mlajša, usposobljena kolegica. Pomembno je zavedanje, da nihče izmed nas ni nenadomestljiv.

Zakaj ste želeli postati medicinska sestra?

Nekako sem čutila, da sem oseba, ki si želi pomagati šibkejšim, zato sem se po končani osnovni šoli vpisala v Šolo za medicinske sestre v Ljubljani – oddelek ambulantno-bolnišnična smer. Takrat še nisem razmišljala, da bi delala v patronažnem varstvu. To sem ugotovila šele po nekaj letih dela in se zato odločila za nadaljevanje študija ob delu na višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani ter nadaljevala na visoki. Kasneje sem končala še magistrski študij socialne gerontologije na Univerzi Alma Mater Europaea.

Kakšna je bila vaša poklicna pot?

Moja prva zaposlitev je bila v Kliničnem centru v Ljubljani na Inštitutu za gerontologijo v Trnovem, kjer sem ostala dobri dve leti. Nadaljnjih enaindvajset let sem bila zaposlena v Osnovnem zdravstvu Gorenjske. Delala sem v ambulantah v Škofji Loki, Gorenji vasi in Žireh, zadnja tri leta zaposlitve v tem zavodu pa kot patronažna medicinska sestra v Žireh. Leta 2004 mi je Občina Žiri podelila koncesijo za samostojno delo na področju patronažnega varstva. Od takrat dalje delam na delu območja občine Žiri in delu občine Gorenja vas - Poljane v krajevnih skupnostih Trebija in Sovodenj.

Valerija Šinkovec med kontrolo krvnega sladkorja v gasilskem domu v Račevi

Foto: Jožica Kacin

Približno pol delovne dobe ste bili v javnem sektorju, naslednje obdobje pa koncesionarka?

Tako koncesionarji kot javni zdravstveni zavodi smo del javnega zdravstva. Razlika je v tem, da v javnem zdravstvenem zavodu skrbimo samo za svoje strokovno področje, vse drugo pa uredijo skupne službe. Koncesionarji pa moramo sami zagotavljati tako strokovne kot druge pogoje za delo, kar prinaša veliko večjo odgovornost. Zdravstveni delavci smo najprej odgovorni pacientu oziroma varovancu, ki je vedno na prvem mestu. Njihova oskrba mora biti enaka ne glede na to, v kakšni organizacijski obliki se izvaja. Delo patronažne medicinske sestre je raznoliko in zajema tako preventivni kot kurativni del.

Katere so vaše glavne naloge?

Delo patronažne medicinske sestre je zelo pestro. Preventiva obsega: preventivno zdravstveno obravnavo kroničnih bolnikov, starejših od 25 let, ki zaradi svoje ranljivosti ne morejo v ambulantno družinske medicine; preventivno zdravstveno obravnavo oseb, starejših od 65 let; preventivno obravnavo nosečnic, otročnic, novorojenčkov, dojenčkov in otrok do tretjega leta starosti. Zdravstveno oskrbo pacienta na domu, torej kurativo, odredi izbrani osebni zdravnik, ki predpiše delovni nalog.

Znanje in dobra organizacija za vaše delo nista dovolj. Človek mora imeti nekaj več – predvsem mora biti predan svojemu poklicu in ljudem.

Vedno pravim, da moje delo ni zgolj služba, ampak je poslanstvo. Tu gre za delo in odnose z ranljivimi ljudmi v vseh življenjskih obdobjih, tako rekoč od rojstva do smrti. Imeti moramo veliko različnih znanj, ki jih pridobivamo s stalnim izobraževanjem. Danes je veliko več potreb po patronažnih obiskih, delo je vedno bolj zahtevno. Bolnišnice in porodnišnice paciente in novorojenčke hitreje odpuščajo domov. Določeni posegi, ki so se še pred nedavnim delali v bolnišnicah, se sedaj izvajajo v domačem okolju. Poleg tega smo nenehno na terenu, v vsakem letnem času in v vsakem vremenu. Dnevno smo udeleženi v prometu.

Delo v patronaži zahteva ljudi, ki imajo strokovno znanje, imajo radi ljudi in jim znajo prisluhniti. Imate občutek, da je to cenjen poklic?

Mislim, da je cenjen, ker nam ljudje dovolijo, da vstopamo v njihove domove, nas poslušajo in upoštevajo naša priporočila. Hvaležni so nam, kadar skupaj uspešno rešimo njihov problem. Medicinska sestra je na tretjem mestu med najbolj zaupanja vrednimi poklici v Sloveniji.

Kaj bi spremenili, če bi imeli moč narediti nekaj za svoje varovance in zase?

Predvsem si želim, da bi patronažne medicinske sestre imele več časa za svoje varovance. Patronažno varstvo je v Sloveniji dobro organizirano in si načeloma ne želim večjih sprememb. Seveda so vedno možnosti za izboljšave. Potrebno bi bilo več patronažnih medicinskih sester, ki bi se lahko še bolj posvetile preventivi, to je odkrivanju dejavnikov tveganja in skrbi za preprečevanje poslabšanja zdravstvenega stanja. Ker je vedno več kurativnih obravnav, nam za preventivo zmanjkuje časa.

Je javno zdravstvo prijazno do ljudi?

Težko ocenim celotni sistem, vendar pa sem prepričana, da so čakalne vrste predolge. Prav zato sem vesela, da delam v patronažnem varstvu, kjer teh ni. Pacient mora biti obiskan že naslednji dan po izdaji delovnega naloga, novorojenček pa v 24 urah po odpustu iz porodnišnice.

Lepši del vašega poklica je skrb za novorojenčke. So težave in vprašanja drugačna kot pred leti?

Težave so podobne: kolike, polivanje, plenični izpuščaji, zaprtje, alergije na mlečne beljakovine, spanje in podobno. Je pa res, da so danes drugačni časi, tempo življenja je hiter in zahteven. Spreminjajo se tudi prioritete družine. Danes dajemo večjo prednost medčloveškim odnosom. Starševstvo prinese veliko lepih in izpolnjujočih trenutkov. So pa predvsem ženske, zaradi vpliva družbenih omrežij, ki vedno predstavljajo idealno mamico, veliko bolj pod pritiskom. To povzroča dodaten stres, ker popolna mama ne obstaja, obstaja pa dovolj dobra mama, da poskrbi za vse potrebe družine. **Kaj pa hudo bolni. Kako je poskrbljeno zanje?**

Patronažne medicinske sestre na terenu ne skrbimo za osnovno nego pacienta. To je v domeni svojcev ali negovalcev za oskrbo na domu. Patronažne medicinske sestre svojce naučimo postopkov negovanja in svetujemo glede osnovne nege in pripomočkov za nego ter jih seznanimo z možnostmi pomoči na domu. Kadar gre za paliativno oskrbo, v sodelovanju z osebnim zdravnikom pomagamo umirajočemu, da ima čim manj bolečin, da ni nemiren in prestrašen. Svojce opolnomočimo in jim damo napotke glede oskrbe. Iz njihovih zahval razberemo, da so nam hvaležni, ker so svojemu bližnjemu omogočili slovo v domačem okolju namesto na hodnikih urgence. So pa to težke zgodbe.

Kako ste bili sprejeti kot patronažna sestra v Žireh?

Lepo in ne spominjam se, da bi bila kdaj med nami in pacienti kakršnakoli neso-glasja. Na začetku mi je zelo veliko pomagala kolegica, ki je imela z delom koncesionarke že izkušnje. Mogoče je bilo nekoliko lažje tudi, ker sem veliko ljudi spoznala kot medicinska sestra v splošni ambulanti, kot domačinka pa sem se dobro znašla tudi na terenu.

Kako sprejemate stisko nekoga, ki ga bolj poznate, ki vam je blizu?

So prednosti in slabosti dela v domačem okolju. Razlik v obravnavi pacientov pri našem delu ne sme biti. Pacient mora dobiti vse, kar mu pripada in kar potrebuje. Je pa težko, ko začnejo obolevati naši najbližji, saj smo pri tem čustveno vpleteni.

Ste svoje znanje in izkušnje iz patronažne prenašali tudi v svoje domače okolje?

Zagotovo mi je bilo bistveno lažje, ker sem obvladala določene postopke in sem lažje poskrbela za hudo bolne starše. Lepša stran družinske zgodbe pa so moji vnuki, saj sem imela srečo, da sem kot patronažna medicinska sestra za vse štiri lahko poskrbela sama, kar se zgodi zelo redko.

Kot delavka, ki dobro pozna razmere na terenu, ste večkrat opozarjali na težave in stiske določenih kategorij prebivalcev – npr. ginekologija, pediatrija, pomanjkanje zdravnikov ...

Dejansko so se nekatere stvari uredile, za kar gre zahvala določenim političnim odločevalcem. Osnovno zdravstvo in pediatrija sta sedaj lepo urejeni. Ginekologije v Žireh žal še vedno nimamo.

Pred nedavnim se je začel uresničevati nov zakon o dolgotrajni oskrbi. Kako ocenjujete njegov vpliv na starostnike v Žireh?

Potrebe po dolgotrajni oskrbi na domu zagotovo obstajajo tudi v Žireh. Trenutno na terenu še ni opazna nobena izboljšava, razen mogoče e-oskrba, ki pa je obstajala že pred tem. Nekateri potencialni uporabniki so izrazili dvom in se bojijo, da bodo z uvedbo dolgotrajne oskrbe na slabšem. **Letos novembra smo se na referendumu odločili proti zakonu o prostovoljnem končanju življenja. Imeli ste veliko stikov z bolniki, tudi s smrtjo?**

Sama asistence pri samomoru ne podpisujem, ker spoštujem vsako življenje. Kar je danes pomoč pri prostovoljnem končanju življenja, bo že jutri evtanazija. Izid je pa isti – smrt.

V več kot štiri desetletja dolgi delovni dobi ste se srečevali s številnimi izzivi.

Najtežje je, kadar se znajdemo v okoliščinah, ki se zdijo nerešljive. Zgodi se, da ne

moremo zagotoviti pomoči na domu, ki jo pacient nujno potrebuje. Težko je, kadar so odnosi v družini slabi ali opažamo celo nasilje, pa ne moremo pomagati. Pri vseh postopkih je potrebna pacientova privolitev, sicer so nam vrata v njihov dom zaprta. Zelo težko je, ko staršem umre otrok. Tega ne moremo pozabiti. Posebne razmere so bile tudi ob naravnih nesrečah, kot so žled in poplave. Zelo težko je bilo med korono. Patronažne medicinske sestre smo bile verjetno edine, ki smo takrat, v popolni zaščitni opremi, vstopale v domove pacientov. Bilo je veliko negotovosti. Bali smo se za svoje zdravje in zdravje svojih bližnjih.

Kako ste se spopadali z vsem tem?

Nemogoče je ob koncu službe vse, s čimer se srečujemo pri delu, pustiti na terenu ali v pisarni, ker stvari ne moremo preprosto zakleniti v omaro. O njih razmišljamo tudi v prostem času in skušamo poiskati optimalno rešitev. Meni je ob tem zelo pomagal pogovor s sodelavko. Pomemben je empatičen odnos do človeka, paziti pa moramo, da njegovih težav ne vzamemo za svoje. Pri delu patronažne medicinske sestre je zelo pomembna visoka stopnja moralnosti, etike in empatije.

Veliko pa je tudi lepih trenutkov, ki napolnijo z energijo in dajo moč za naprej.

Težko bi opisala vse lepo, kar sem doživela v teh letih. V zelo lepem spominu ohranjam oskrbo novorojenčkov na začetku poklicne poti. Ti otroci so danes že odrasli in so sami mamice in očki. Čudovit občutek me prevzame, ko srečam bolnika, ki je premagal težko bolezen. Ali pa vem, da sem nekoga pravočasno usmerila in mu pomagala, da je prišel do prave obravnave, ker bi bil sicer izid lahko usoden.

Boste pogrešali službo, ljudi?

Ker je bil v zadnjem času kar hud tempo, mi bo počitek zagotovo dobro del. Vsekakor bom pogrešala moje ljudi, saj sem nekatere obiskovala vrsto let in smo spletili prav poseben odnos.

Kako boste odslej preživljali svoj čas?

Več se bom posvečala družini, družila se bom z vnuki, brala, hodila, vrtarila, delala na humanitarnem področju, pa verjetno se bo našlo še kaj. Skratka, ne bojim se, da bi se dolgočasila.

Za vami prihaja nova moč. Kaj bi ji zaželeli?

Želim ji, da bi se dobro počutila na »mojem« terenu. Da bi čim prej spoznala vse hribe, doline in vse bližnjice. Pa čim bolj mile zime ter veliko srečno prevoženih kilometrov. Prepričana sem, da jo bodo varovanci lepo sprejeli, enako kot so mene pred mnogimi leti.

LINGUA

S hišnimi imeni se ohranja narečni govor

Razvojna agencija Sora je popis starih hišnih imen letos začela tudi v Žireh, in sicer najprej na območju naselij Selo in Zabrežnik.

MATEJA RANT

S popisom starih hišnih imen, poudarjajo na Razvojni agenciji Sora, ohranjajo nesnovno kulturno dediščino slovenskega podeželja in domača narečja ter oživljajo uporabo starih hišnih imen na Škofjeloškem. »Hišna imena označujejo zgodovinske posebnosti, dejavnosti na posameznih domačijah in ohranjajo narečne značilnosti vasi oziroma območij,« je razložila vodja projekta na Razvojni agenciji Sora Kristina Miklavčič in dodala, da se stara imena hiš tudi izgublajo oziroma pozabljajo. Z željo, da oživijo njihovo uporabo in da aktualna, še poznana imena ustrezno označijo, so tudi na območju občine Žiri začeli popis starih hišnih imen, in sicer najprej na območju naselij Selo in Zabrežnik.

Po besedah Kristine Miklavčič popis hišnih imen poteka po preizkušeni in s strani stroke potrjeni metodologiji. »Najprej izpišemo imena in takratne lastnike hiš iz zgodovinskih virov – to so franciscejski katastri, nekje iz obdobja od 1826 do 1839, potem pa še župnijske knjige. Sledi uskladitev starih in novih hišnih števil, določitev trenutnih lastnikov hiš, ki nosijo hišna imena, in terenski popis imen pri nekaj izbranih starejših domačinih, ki imena še poznajo in govorijo pristno krajevno narečje.« Tako so na območju Sela in Zabrežnika že izvedli izpis imen in takratnih lastnikov iz omenjenih zgodovinskih virov, obiskali so tudi starejše domačine in skupaj z njimi za vsako hišo zapisali hišno ime po domače, v narečju. Zapisali so tudi naziv za gospodarja in gospodinjjo v narečju (na primer za hišno ime Pr Arhari je bil naziv za moškega Arhar in za žensko Arharca) ter uporabo hišnega imena v pridevniški obliki (na primer Arharjov kozolec, hlev ...). V novembru pa so vse lastnike hiš s hišnimi imeni povabili še na srečanje, na katerem je Klemen Klinar zbranim najprej predstavil vlogo in pomen hišnih imen ter njihovega pravilnega zapisa v narečju, v nadaljevanju pa so pregledali zbrane podatke iz terenskega popisa, da bi jih dopolnili oziroma dokončno potrdili.

Kot je pojasnila Kristina Miklavčič, je izvor hišnih imen raznolik in marsikdaj ni več znan. Najpogostejša imena izvirajo iz lokacije ali ledinskih imen (na območju Sela in Zabrežnika na primer U Gráp/Pər Grápari, Pər Gričari, Pər Bårdari, U Bréžnk) ter iz lastnih, osebnih imen (npr. Pər Matévžu, Pər Ajnžét, Pər Martinc). Hišno ime lahko nastane tudi iz priimka lastnikov (Pər Cánkari, Pər Šübc), iz vzdevkov, ki so nastali na podlagi telesnih posebnosti ali iz imen živali, rastlin, predmetov (Pər Kårtari). Izvirajo še

S srečanja z lastniki hiš s hišnimi imeni v Žireh

/ FOTO: KRISTINA MIKLAVČIČ

iz poimenovanj za poklice, dejavnosti ali statuse (Pər Kováč na Pród, Pər Šlósari, Pər Zágari – po nazivu cestar: zagar). Pri hišnih imenih na območju Sela in Zabrežnika gre po besedah Kristine Miklavčič za mešanje različnih narečnih posebnosti, pri čemer je opazen vpliv sosednjih narečij. Tako so zaznali, da je v izgovoru imen, ki se končujejo na -r, slišati končnico -i (na primer Pər Cánkari, Pər Árhari, Pər Pintari), glas -u pa izgine (Pər Kéndovc, ne Pər Kéndovcu, Pər Cenét). V imenih se uporablja glas a in tudi polglasnik ə, glede česar je bilo po besedah Kristine Miklavčič na srečanju kar nekaj razprave. Kot primer je navedla Pər Kadörn, Pər Bårdari ter Pər Madrjánovc, ne Modrjanovc, Pər Jávarnčk, ne Javorčnk in Pər Kapišari, ne Kapišari. »Neenotni smo bili tudi pri zapisu predloga Pri pred imeni – Par ali Pər Udóvnk. Zaznati pa je tudi še glasova ie in uo, kar je tipična lastnost poljanskega narečja, na primer Pər Tuónet, Pər Štiéfan.«

Seznami zbranih hišnih imen z evidentiranimi narečnimi posebnostmi, ki so jih zaznali na srečanju z domačini, so posredovani v strokovno potrditev še na Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, je razložila Kristina Miklavčič. »Dejstvo pa je, da se pogosto domačini ne slišijo in zato težko potrdijo, kateri glas konkretno je v določenem imenu.« Dodala je še, da bodo ob zaključku popisa zainteresirani lastniki hiš, tako kot v prejšnjih popisih, prejeli tudi glinene tablice z napisom hišnega imena v narečju, vsi zbrani podatki bodo evidentirani v spletnem leksikonu www.hisnaimena.si, izdelana pa bo tudi publikacija z zbranimi hišnimi imeni popisane območja.

LINGUA

Umetnost govornega jezika

Knjižna zbirka Glasovi že skoraj štiri desetletja pred pozabo ohranja folklorne in spominske pripovedi iz naših dni. V novi, šestdeseti knjigi je objavljenih več kot tisoč štiristo zapisov iz Poljanske doline.

ANA JAGODIC DOLŽAN

Najnovejša knjiga iz zbirke Glasovi z naslovom Vsak naslednji otrok je lepši prinaša folklorne in spominske pripovedi iz Poljanske doline, zapisane med Fužinami in Škofjo Loko. Na tem območju je pri ohranjanju slovstvene folklorne sodelovalo 148 pripovedovalcev in 53 zapisovalcev raznovrstnih pripovedi, od pravljič in povedk do anekdot in modrosti. »Praznik je, kadar še naletimo na pravljič, in tokrat je v prvem razdelku največ živalskih pa tudi drugačne niso izostale. Bogato so zastopane tako imenovane legendne povedke in še bolj etnološko gradivo s tradicionalno kmečkim zaledjem, toda epizoda Rudnika urana Žirovskih vrh je odločilno prispevala k deagrarizaciji okolja, kar tematizirajo socialne povedke. Posebnost knjige pa so živalske povedke in poljanske modrosti,« izvememo v opisu knjige, ki na knjižne police prihaja kot 60. po vrsti.

Zbirka je začela izhajati leta 1988 pri založbi Kmečki glas, leta 2007 jo je pod svojo streho vzela Celjska Mohorjeva družba, od leta 2014 pa domuje pri Založbi ZRC (izdajatelj je Inštitut za slovensko narodopisje).

V doslej izdanih knjigah je zbranih krepko čez 23.000 pripovedi iz naših dni po pokrajinskem ključu. Za objavo se upoštevajo le tiste pravljič, bajke, povedke, šale, anekdote, ki jih je mogoče najti na terenu še danes ali njihovi viri niso starejši od petdeset let. »Zbirka slovenskih folklornih pripovedi iz naših

dni je odličen dokaz, da slovstvena folklor živijo še danes lastno, nezamenljivo življenje,« je dejala pobudnica in urednica zbirke prof. ddr. Marija Stanonik. »Slovstvena folklor se je rojevala istočasno z oblikovanjem človeške besede sploh, to je v času pred 100.000 do 13.000 leti. To dokazuje tudi grški izraz mit (mythos), ki pomeni hkrati besedo, govor, zgodbo – bajko ali pravljič. Iz tega sledi, da je slovstvena folklor umetnost govornega jezika, medtem ko je literatura umetnost knjižnega jezika. Najstarejše svetovne literature so nastale šele pred 4000 leti, vendar pa so po zaslugi pisave kmalu pridobile vsestransko prednost pred slovstveno folklor,« je pojasnila akademikinja iz Žirov in dodala, da meja med razmeroma samostojnima sistemoma ni neprepustna, saj gre enkrat za občutnejše, drugič za komaj zaznavno medsebojno vplivanje tako glede na snov kot način upovedovanja.

Vsaka knjiga folklornih in spominskih pripovedi zajame eno, dve ali celo več slovenskih narečij.

Vsaka knjiga folklornih in spominskih pripovedi zajame eno, dve ali celo več slovenskih narečij. Da bi bili njihovi zapisi tudi oblikovno čim pristnejši, sta besedišče in skladnja čim bolj zvesta živemu govoru, glasoslovno pa so besedila primerno prirejena današnjemu knjižnemu jeziku, da zmore ob njih uživati vsak slovenski bralec, pravi Stanonikova. Zbirka je tako ne le ogledalo pripovedovalcev, ampak tudi zapisovalcev. Kolikor je knjig, toliko je poskusov in rešitev, kajti v prvi vrsti so pomembne zgodbe kot gradivo za slovstveno folkloristiko. Zbirka Glasovi je namenjena širokemu krogu bralcev, hkrati pa, doda urednica, postaja neprecenljiv vir za raziskovanje slovenske slovstvene dediščine, za kar skrbi spremna beseda zbiralca, ki oriše pokrajino, od koder izhajajo zgodbe, in okoliščine, v katerih je prišel do gradiva, ter njen strokovni aparat (seznam pripovedovalcev, zapisovalcev s temeljnimi podatki), zemljevidi in slovar manj znanih narečnih besed. Okolje, kjer so bile zapisane pripovedi, se v knjigah odraža tudi z likovno podobo, saj zanjo praviloma poskrbijo domači ustvarjalci. Najpomembnejše pa je, pravi Marija Stanonik, da knjige vsakič znova dokazujejo zvestobo naših prednikov slovenski narodni biti, žlahtnim vrednotam kulture in žilavosti in so v tem zanesljiv kačipot, da bi na tej poti vztrajali tudi prihodnji rodovi.

Marija Stanonik / FOTO: ARHIV GORENJSKEGA GLASA

Po sledih žirovskega zmaja

Zadnji novembrski konec tedna smo se pod okriljem Muzejskega društva Žiri ponovno odpravili po Lintvernovih sledih.

MAJA JUSTIN JERMAN

Prvi dogodek je bil posvečen arheološkim pogledom na našo zgodovino, ki nam jo je predstavil arheolog Miha Mlinar na predavanju z naslovom Žiri na arheološkem prepihu. S predstavitvijo najzanimivejših arheoloških najdb se je najprej ustavil v kameni dobi v Matjaževih kamrah. Vzdušje tega časa nam je približal arhitekt in glasbenik Miro Božič, ko nam je zaigral na neandertalsko piščal. Predavatelj Miha Mlinar se je v nadaljevanju osredotočil na železno dobo in svetolucijsko kulturo, ki naj bi najjužneje segala do naših krajev, o čemer pričajo nekatere izkopanine. Predavanje je zaključil z besedami, da so bile Žiri na meji že takrat, ko meja še ni bilo, in še enkrat poudaril dejstvo, da so Žiri vpisane na arheološki zemljevid. Poučna in zanimiva tema, ki nam odpira pogled v našo preteklost, je bila predstavljena v lanskem Žirovskem občasniku v članku predavatelja Mihe Mlinarja. Vabljeni k branju.

Naslednji dan smo s koncertom Uršule Ramoveš, ki sta jo spremljala odlična glasbenika Metod Banko in Joži Šalej, prav tako sledili ustvarjalni zmajevski energiji naših krajev. Uglasbena poezija Janeza Ramoveša vzpostavlja stik z lokalnimi značilnostmi, ki se kažejo v narečju in zamolklem razpoloženju rovtarskih pokrajin. A se ne zatakne v njih. Značilne Ramoveševe metafore, ostre kot britev, se z Uršulino subtilno interpretacijo osvobodijo svoje ujetosti in se v zagonu trpke in grenke lepote razpnejo do neba, od koder se omiljene pretočijo nazaj do poslušalca. Izjemna pesniška govorica in glasbena interpretacija, ki prehaja v polje univerzalnosti – ki diši po starem, a se tako prilaga sedanjemu. Pravi glasbeni biser Poljanske doline, ki meče luč daleč čez njene obronke.

Po takih dveh sunkih, enem znanstvenem, drugem umetniškem, smo se v soboto odpravili še po geomantsko raziskovat Muzej

Miha Mlinar je na predavanju z naslovom Žiri na arheološkem prepihu predstavil arheološki pogled na zgodovino Žirov.

Foto: Tanja Mlinar

Žiri. Z mentorji Majo Štremfelj, Cenetom Rakuškom in Tomažem Poljanškom smo skozi proces ozaveščanja prepoznavali svoje kreativne sile in prav tako sporočila prostora, kjer smo izvajali delavnico. Razmišljali smo o poslanstvu kraja in o svoji vlogi v njem ter pomenu kreativnega delovanja za skupno dobro. Soglasni, da se spremembe začnejo pri posamezniku, smo se ob zaključku pridružili ustvarjalni delavnici fine gline Maje Štremfelj in izdelali vsak svojega kreativnega zmaja, ki nas bo vodil pri gradnji sebe in ustvarjanju skupnosti.

Ustvarjalni konec tedna se je v nedeljo zaokrožil še z rokodelsko delavnico polstenja volne Zimska pravljica, ki jo je v okviru Rokodelskega centra Škofja Loka vodila Petra Vengar - Petruška.

Nova številka Žirovskega občasnika

V galeriji Muzeja Žiri so minulo sredo predstavili novo številko Žirovskega občasnika, ki je tudi letos sestavljen iz dveh zvezkov: iz 55. številke in knjige z naslovom Don Kosto (1893–1968), duhovnik in skladatelj.

MATEJA RANT

Pri letošnjem Žirovskem občasniku, ki ga je znova uredil Miha Naglič, je skupaj sodelovalo 24 avtorjev.

Nova številka med drugim prinaša tri uvodnike: prvega je napisala umetna inteligenca (NotebookLM), druga dva pa Maja Bogataj Jančič in Miha Naglič. Sledijo trije intervjuji, in sicer z zdravnikom

Toneto Koširjem, z Ano in Manco Ahlin, sestrama, ki ju povezuje čipka, ter s kemikom in domoznancem Alojzom Demšarjem. Znova je vključenih več raziskovalnih člankov, med njimi študija Petre Leben Seljak o žirovski »dinastiji« Bogatajev (1573–1777) in njihovem dvorcu v Žireh. S svojimi pesmimi pa se predstavljajo Janez Ramoveš, Nina Istenič, Jožica Kacin, Miha Naglič in Alojz Demšar. V likovni prilogi so tokrat poudarili izdelke žirovskih klekljaric.

V iskanju hitrih rešitev

Domača gledališka skupina DPD Svoboda Žiri je v novembru na oder postavila novo igro z naslovom Ritrit, ki je nastala na podlagi istoimenskega dramskega dela slovenske prevajalke in dramatičarke Vesne Hauschild.

MATEJA RANT

Za priredbo in režijo je tudi tokrat poskrbel Dušan Teropšič, vloge so si razdelili Branko Pečelin, Jana Jenko, Metka Debeljak, Milena Padovac, Rok Klemenčič, Tina Mlinar Rozinger, Peter Mlinar Rozinger in Boris Pečelin. Za scenografijo, ki je navdušila tudi avtorico besedila, pa je poskrbel Klemen Poljanšek. »Avtorici je bila všeč tudi naša interpretacija, čeprav nas je z uprizoritvijo dela že prehitela druga gledališka skupina,« je pojasnila predsednica DPD Svoboda Tina Mlinar Rozinger.

Komedija Ritrit pripoveduje zgodbo o treh šarlatanih, ki sami sebe imenujejo svetovalci in poskušajo s svojimi tehnikami v štirih dneh popolnoma »ozdraviti« zakonski par, samsko žensko in moškega, a se stvari že na začetku zapletejo ... »Današnji čas ponuja nešteto možnosti, ki posamezniku pomagajo pri iskanju samega sebe, osebnostni rasti ter iskanju bistva bivanja in sobivanja v partnerskem razmerju, družini in medosebnih odnosih. Poleg uradne znanstvene in alternativne medicine je vse več tudi takih, ki se s pomanjkljivim znanjem zelo suvereno lotevajo 'zdravljenja' ljudi, bistvo pa je predvsem v tem, kako na lahek način čim bolj zaslužiti,« so ob premieri v novembru zapisali v DPD Svoboda. In

Igralska sekcija DPD Svoboda Žiri je v novembru na oder postavila novo igro z naslovom Ritrit. Foto: Tanja Mlinar

vedno najdejo dovolj naivne ljudi, ki bi radi v kratkem času rešili svoje težave. In tako predstava, čeprav želi v prvi vrsti nasmejati in zabavati občinstvo, obenem ponuja razmislek o tem, kje in na kakšen način iskati pomoč, ko se znajdemo v težavah.

Molk kot prekletstvo

Letos je izšel drugi kriminalni roman žirovske pisateljice Milene Miklavčič z naslovom Mehko kot britev, ki je zasnovana na izpovedi, ki je bila objavljena v peti knjigi Ogenj, rit in kače niso za igrače.

MATEJA RANT

V knjigi, ki se bere kot napeta kriminalka, Milena Miklavčič razgali nekoč »prepovedano« temo, prostitucijo za višje sloje v nekdanji državi. »Že ko sem v peti knjigi Ogenj, rit in kače niso za igrače objavila zgodbo o prostituciji za elito v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, sem se odločila, da jo 'razširim' v samostojen roman,« je pojasnila. Zgodbo je umestila v okolico Žirov, a v izmišljen kraj Žagarije, kjer se po najdbi okostij začnejo razkrivati pretresljive zgodbe žensk, ki so doživljale fizično in spolno nasilje v tovrstni prostituciji. »A ker so jim zabičali, da morajo molčati, so vrsto let nosile v duši grozljivo breme molka.«

Roman Mehko kot britev tako po besedah Milene Miklavčič zareže globoko v srž družbe, v kateri je molk pomenil zaščito, a tudi prekletstvo. »S to knjigo sem zato želela povedati, da je največje zlo, ki ga negujemo Slovenci, to, da verjamemo, da je molk zlato. Molk je prekletstvo – v knjigi so ženske molčale, obremenjene s svojo zgodovino, in ker si tega niso upale izpovedati, so raje ubijale.« In s tem Milena Miklavčič pojasni tudi naslov knjige: Ženske so v svoji notranjosti mehke, občutljive, polne bolečine, a ves čas hodijo po ostrini britve zaradi molka. Roman Mehko kot britev bo prihodnje leto izšel tudi na Hrvaškem.

Milena Miklavčič pa je že v pričakovanju izdaje šeste in sedme knjige iz zbirke Ogenj, rit in kače niso za igrače pa tudi novega kri-

Milena Miklavčič z novo knjigo Mehko kot britev Foto: Mateja Rant

minalnega romana, v katerem bo spregovorila o posledicah sovražnosti in nezmožnosti dialoga v času pred referendumom o Zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja in po njem. Želi si napisati še roman o ženski, ki je kljub pomembnemu položaju v družbi, kljub številnim danostim, ki so ji bile položene v zibelko, vrsto let trpela neznosno fizično in psihično nasilje v zakonu, je še pojasnila Milena Miklavčič in dodala, da zgodbe, ki so vredne zapisovanja, še kar naprej prihajajo ...

November na žirovski šoli

November ali listopad je enajsti in predzadnji mesec v koledarju. Mesec, ko narava še z zadnjimi listi pokrije tla, leže k počitku in se pripravi na zimo, ki prihaja. Že nekaj časa velja, da je mesec zatišja pred decembrsko nevihto oziroma praznično mrzlico.

BARBARA PETERNEL

Učenci žirovske šole so se v tem času preizkusili v športnih, naravoslovnih in družabnih dejavnostih ter pri tem doživeli veliko nepozabnih, poučnih trenutkov.

V knjižnici so pripravili poseben dogodek ob stotem rojstnem dnevu Mikija Mustra, ki je bil mojster slovenskega stripa. Pričarali so utrip daljne Japonske, prebrali japonsko ljudsko pravljico, odpotovali na zabavno potovanje in se za zaključek še preizkusili v risanju stripov oziroma mang, po katerih slovi Japonska. Nekateri učenci so se potepali tudi po Slovenskem knjižnem sejmu in se med drugim udeležili vodenja po sejmu – Šolskem knjigosledu, obiskali ilustratorski krožek in stojnico NUK.

V svoji tradicionalni izvedbi je konec novembra potekal Miklavžev sejem in obiskovalce popeljal v veseli december. Pred odprtjem so v kratkem kulturnem programu nastopili otroški in mladinski pevski zbor, predstavili so se člani glasbenega krožka in recitatorka. Ravnatelj Marijan Žakelj je pohvalil učence in učitelje, saj so se zelo potrudili pri izdelavi novoletnih okrasov. Obiskovalci so lahko preizkusili tudi srečo na srečelovu z bogatimi nagradami. Z nakupom izdelka ali srečke je vsak prispeval v šolski sklad. Zbrana sredstva bodo porabljena za potrebe učencev. Čutilo se je pravo praznično vzdušje, polno otroškega navdušenja, veselja in toplih trenutkov, namenjenih celotni družini.

Tradicionalni slovenski zajtrk je osrednji dogodek tedna slovenske hrane, ki ga zaznamujemo vsak tretji teden v novembru. Letos je potekal pod geslom Moja izbira je slovenska hrana. Zajtrk je bil sestavljen iz masla, mleka, kruha, medu in jabolk. Učence se ozavešča o pomenu zajtrka, pomenu in prednostih lokalno pridelanih živil, o zdravem načinu življenja, vključno s pomenom gibanja in izvajanja športnih aktivnosti. Devetošolci so si ogledali izdelavo masla, pripravljali so pečeno proseno kašo z jabolki in organizirali razstavo stročnic. Učenci nižjih triad so izkoristili del dneva za pobarvanke na temo zajtrka, ogled posnetkov različnih zajtrkov, pogovor o pozitivnih učinkih kvalitetne hrane in mnogo drugega. Nekateri razredi so tudi pripravili jedilnike malic ali kosil, ki bodo uporabljeni v šolski kuhinji.

Športni uspehi

Nogometaši so se udeležili medobčinskega šolskega tekmovanja v malem nogometu za starejše dečke, ki je potekalo v Športni dvorani Trata v Škofji Loki. S prvim pristopom, borbenostjo in nepopustljivostjo so kar dvakrat po zaostanku tekmo obrnili v svojo korist in se kot prvouvrščena ekipa skupine uvrstili v finale. Nasproti jim je stala uigrana ekipa Osnovne šole Škofja Loka-Mesto. Po izenačenem in napetem boju se je redni del končal z izenačenjem 1 : 1, sledili pa so prosti streli, kjer so bili naši fantje odločnejši in natančnejši, svoje pa je odlično opravil tudi vratar. Zaslužno so slavili in se tako uvrstili na regijsko tekmovanje.

Vita Pečelin, ki je na državnem tekmovanju iz logike osvojila zlato priznanje, uživa tudi med knjigami. Foto: Nastja Šink Vončina

Tekmovanje iz logike

Kaj sploh je logika? Beseda izhaja iz grščine: lógos in pomeni smisel, misel ali načelo. To je veda, ki preučuje metode in postopke za razlikovanje pravega in napačnega sklepanja. V življenju nam zmožnost logičnega razmišljanja še kako pride prav! Pri učenju, samozavestnem in samostojnem odločanju in zagovarjanju svojih stališč, razlikovanju argumentiranega utemeljevanja od slabega pojasnjevanja. Matematična logika je matematična disciplina, ki preučuje formalne sisteme v povezavi z načinom, kako opišejo intuitivna koncepta dokaza in računanja kot dela temeljev matematike. Čeprav bi si laik lahko mislil, da je matematična logika logika matematike, je ta v resnici bližje matematiki logike. Sestavljajo jo tisti deli logike, ki jih lahko matematično modeliramo. V okviru logike učenci rešujejo zanimive logične naloge, se naučijo logično razmišljati, natančno izražati in argumentirano utemeljevati. Na letošnjem že 40. tekmovanju iz logike je na šolskem tekmovanju sodelovalo 56 učencev od 6. do 9. razreda. Na državnem tekmovanju sta Žiga Zajc iz 7. b in Matic Jereb iz 9. osvojila srebrno priznanje, Vita Pečelin iz 7. c pa zlato priznanje.

TOM telefon

Odgovor je pogovor – v primeru težav se pogovori s prijatelji, v primeru večjih težav in strahov pa s starši, učiteljico, z delavkami svetovalne službe ali drugimi zaposlenimi. Če v svoji okolici ne najdeš osebe, s katero bi se lahko pogovoril, pa pokliči na TOM telefon, ki letos praznuje 35 let. Vsi svetovalci so prostovoljci, ki so opravili usposabljanje za svetovanje na TOM telefonu. So empatične, tople, odrasle osebe, ki vas bodo vedno pripravljene poslušati in vam pomagati.

Praznično veselje

V vrtcu pri Osnovni šoli Žiri so jesen posvetili krepitvi medgeneracijskih vezi, v prazničnem decembru pa se že veselijo obiska dedka Mraza.

JANA JENKO

Utrip v Vrtcu pri Osnovni šoli Žiri je tudi to jesen zaznamovalo nekaj posebnih dni in projektov, pri katerih radi sodelujejo ter z najmlajšimi na malo drugačen način nabirajo novo, dragoceno znanje. Tudi letos so se z veseljem pridružili tednu slovenske hrane, ki se je zaključil s tradicionalnim slovenskim zajtrkom, pri katerem pa otroci niso uživali le ob kruhu, medu, maslu, mleku in domačih jabolkih, ampak so sovrstnikom pripravili še nekaj dobrot iz lokalnih sestavin, ki so jim šle v slast ob zvokih harmonike Svita Pagona.

Z zavedanjem, kako pomembno je krepiti vezi med generacijami, so se otroci od 2. do 4. leta starosti v vrtcu družili s starimi starši in zelo uživali v skupnih uricah. Prav tako pa so se najmlajši razveselili prijateljskega obiska skupine starejših za samopomoč in obiska v Domu starejših SeneCura, kjer so njihovega smeha, veselih obrazov, razigranosti in pesmic vedno veseli. V decembru pa jih čaka še ena lepa, tradicionalna praznična zgodba – pevski sprehod po Žireh, na katerem s pesmijo razveseljujejo starejše in vse, ki jih srečajo na poti. Vrtčevske dneve

Najmlajši so tudi letos uživali v pripravi tradicionalnega slovenskega zajtrka. Foto: arhiv vrtca

pa so si krajšali tudi z vedno zanimivimi urami pravljic, igralnimi dnevi, ko lahko otroci v vrtec prinesejo svoje najljubše igrače, in ogledom gledališke predstave Sapramiška. Predšolski otroci pa so se odpravili še v Ljubljano, kjer so raziskovali Tivoli, obiskali Opero in v predstavi Prvo srečanje z opero prisluhnili najlepšim opernim arijam Mozarta, Rossinija in Offenbacha, se sprehodili po mestu in obiskali vrtec Ledina, kjer so uživali na tamkajšnjem igrišču.

Seveda pa v veselem decembru niso pozabili na praznično okrasitev igralnic in peko piškotov, s katerimi se bodo z veseljem posladkali, kakšnega pa prihranili še za Dedka Mraza, ki jih bo, kot je napovedal, tudi letos razveselil z obiskom in prazničnimi darili.

Barvita jesen in praznični december

Jesen so otroci iz Vrtca pri sveti Ani spoznavali skozi domače dobrrote, december pa bo v znamenju adventa in praznovanja božičnih praznikov.

JANA JENKO

Barvitost jeseni so otroci Vrtca pri sveti Ani spoznavali skozi jesenske dobrrote, ki so jih okušali ob različnih priložnostih – na kostanjevem pikniku, ob obisku domačije pr' Blaževc, pa tudi v tednu slovenske hrane, ko so z Evo Pagon z Žnidarčkove domačije pekli pekovske izdelke. Z veseljem so stopili tudi za štedilnik ter si skuhalili kompot in juho po receptu slovenske ljudske pripovedke Kamena juha. V oktobru so obiskali PGD Dobračeva in se preizkusili v gašenju malega požara na poligonu, s člani ZŠAM so spoznavali pravila varne udeležbe v prometu, november pa zaključili z obiskom zobne asistentke in učenjem o pravilni skrbi za zdrave zobe.

Decembru v vrtčevske prostore prinaša toplino in veselje ob pričakanju rojstva malega Jezuščka. Prižigali bodo svečke adventnega venčka, preko predstav spremljali sveto družino na poti v Betlehem, molili, peli adventne in božične pesmi, z župnikom Andrejem Jemcem pripravili adventno sveto mašo ter se pripravljali na božično-novoletne praznike. V prazničnih dneh bodo tkali tudi

Na obisku domačije pr' Blaževc so se najmlajši sladkali z jabolki. Foto: arhiv vrtca

medgeneracijske vezi – v začetku meseca so se ob peki piškotov že družili s stanovalci v Domu SeneCura, z veseljem pa bodo na delavnici ustvarjali tudi voščilnice s starimi starši in konec meseca še s petjem od hiše do hiše razveseljevali starejše na Dobračevi. Začetek decembra jim je tudi letos polepšal obisk svetega Miklavža, veselijo pa se tudi skavtov, ki jim vsako leto prinesejo betlehemsko lučko. Praznično dogajanje bodo zaznamovali še gibalni sladkorčki za vsak dan in priprave na dogodivščine v novem letu – januarsko noč v vrtcu ter prireditve ob materinskem dnevu in rojstnem dnevu Vrtca pri sveti Ani.

Petdeset let društva kmečkih žena

Društvo kmečkih žena Žiri letos praznuje petdeset let uspešnega delovanja. Jubilej je proslavilo sredi novembra s slovesnostjo v Žireh.

CVETO ZAPLOTNIK

Na martinovo, 11. novembra 1975, je bil na pobudo Zadružne zveze Slovenije in Živinorejskega zavoda za Gorenjsko ter ob pomoči Kmetijsko-gozdarske zadruga Sora Žiri ustanovni zbor Aktiva kmečkih žena Žiri, ki se je 1998. leta preimenoval v Društvo kmečkih žena Žiri. Društvo je med prvimi v Sloveniji organiziralo kampanjo za pravico kmečkih žena do porodniškega dopusta ter do pokojninskega in invalidskega zavarovanja, preglede dojk (v sodelovanju z društvom za boj proti raku), terapevtsko vadbo, tečaje peke kruha in peciva in kuharske tečaje, pestro polstoletno društveno dogajanje pa so zaznamovali tudi tematske razstave, predavanja, delavnice, ekskurzije, pohodi, druženja, telovadba, sodelovanje na prireditvah v občini, organiziranje vsakoletnega krompirjevega piknika ...

Društvo šteje 160 članic iz občine Žiri in deloma tudi iz občine Logatec. »Povezujejo nas skupni interesi, želja po dodatnem znanju in izobraževanju, izmenjavi informacij, skrb za družino in okolje,« pravi predsednica društva Frančiška Primožič, mentorica društva Vanja Bajd Frelj iz Kmetijsko gozdarskega zavoda Kranj pa

Na slovesnosti ob 50-letnici društva v dvorani DPD Svoboda Foto: Tanja Mlinar

dodaja, da so kmetice z delom v društvu pridobile samozavest in postale bolj vešče v vsakdanji komunikaciji, zadnje čase tudi na družbenih omrežjih.

V društvu so jubilej proslavili sredi novembra s slovesnostjo v Žireh, ki so se je poleg članic in mentoric društva ter kmetijskih svetovalk udeležili številni gostje, med njimi župan žirovske občine Franci

Kranjc in poslanec državnega zbora Janez Žakelj. Po pozdravnem nagovoru predsednice Frančiške Primožič, ki vodi društvo že 15 let, so v besedi in sliki predstavili polstoletno društveno dogajanje, pripravili pogovor z uglednimi gosti o vlogi žensk na podeželju, podelili priznanja in zahvale dosedanjim trem predsednicam društva ter ustanovnim in častnim članicam. Učenci Osnovne šole Žiri so v okviru razpisa Kmečka žena skozi čas pisali spise in pesmi ter risali, nekaj njihovih izdelkov so predstavili tudi v avli DPD Svoboda. Slovesnost so popestrili s kulturnim pro-

Priznanja in zahvale društva so prejele: (od leve proti desni – spodnja vrsta) Ivanka Erznožnik, Ivanka Kogovšek, Marica Filipič, Iva Erznožnik in Berta Šubic, (zgornja vrsta) Frančiška Primožič, Tončka Poljanšek (s priznanjem M Sore v rokah), Marta Kavčič in Milena Kavčič, ki je blagajničarka že petdeset let. Foto: Tanja Mlinar

Društvo so v petdesetih letih vodile le tri predsednice: Marta Kavčič, Tončka Poljanšek in Frančiška Primožič.

gramom, nastopili so moški pevski zbor Alpina, glasbenice Vita in Ema Kranjc ter Marjana Kovač, učenci Osnovne šole Žiri in skupina Šefle.

Društvo je v jubilejnem letu izdalo krajši zbornik, prejelo pa je tudi priznanja Občine Žiri, Zadružne zveze Slovenije, podjetja in zadruga M Sora Žiri ter Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Ob srebrnem jubileju tudi zbornik

Romarsko društvo ŠmaR Žiri letos praznuje 25 let delovanja, torej srebrni jubilej. Obletnico so zaznamovali z več dogodki, ob tej priložnosti pa izdali tudi obsežen zbornik, v katerem so zbrali celotno zgodovino društva.

MATEJA RANT

Praznovanje jubileja se je začelo v znamenju svetlobe – v galeriji v zvoniku cerkve sv. Martina so odprli razstavo lesenih kipov in rezbarskih del samouka Branka Veglja z naslovom Svetloba v lesu. Vrhunec praznovanja je predstavljala svečana sveta maša, ki jo je daroval Jože Stržaj, nekdanji župnik v Žireh in eden od pobudnikov ustanovitve društva, somaševali so Aleksander Urek, Igor Jereb in sedanji župnik Andrej Jemec. Ob koncu maše so trem zaslužnim članom društva podelili naziv častni član – Francu Temelju, Cirilu Vidmarju in posthumno Antonu Beoviču. Po maši so se obiskovalci zbrali še v Jobstovi dvorani župnišča in jo napolnili do zadnjega kotička. Tu je potekala predstavitev zbornika, v katerem je urednik Alojz Demšar zbral zgodovino društva, opise romanj in dejavnosti, pa tudi številne osebne spomine in utrinke članov društva. Romarsko društvo ŠmaR so po besedah predsednika društva Matjaža Oblaka ustanovili leta 2000 z namenom ohranjanja in spodbujanja romarske tradicije, pa tudi kulturnega in duhovnega življenja v žirovski župniji. »V teh letih smo s skupnimi močmi organizirali številna peš romanja tako po Sloveniji kot tujini, od leta 2010 naprej pa tudi razstave, romarske dogodke in duhovne programe, ki so povezovali ljudi v veri, kulturi in prijateljstvu.« Seme društva so sicer po Demšarjevih besedah posadili že leta 1986, ko so na pobudo Antona Beoviča oživili romanja iz Žirov na Brezje. Z ustanovitvijo društva v letu 2000 je nastala tudi beseda ŠmaR kot okrajšava za šmarnične romarje. O vsem tem, med drugim podrobneje tudi o sami besedi ŠmaR, je mogoče brati tudi v zborniku, saj ima

Vrhunec praznovanja je predstavljala svečana sveta maša.

Foto: Foto Viktor

Zbornik je predstavil urednik Alojz Demšar (levo), ob njem predsednik društva Matjaž Oblak. Foto: Tanja Mlinar

Za uvod v praznovanje so v galeriji v zvoniku cerkve sv. Martina odprli razstavo lesenih kipov in rezbarskih del samouka Branka Veglja. Foto: Tanja Mlinar

po besedah Alojza Demšarja društvo na srečo zelo dober arhiv, obenem pa tudi člane, večje pisanja.

Ob koncu so podelili še zahvale vsem, ki so sodelovali pri ustvarjanju zbornika. Alojz Demšar, ki se je odrekel honorarju za pripravo zbornika, je prejel listino z zahvalo. Predsednik Matjaž Oblak se je zahvalil tudi drugim ustvarjalcem zbornika: likovnemu uredniku Stanetu Kosmaču, Miheli Strlič za oblikovanje in tisk ter za jezikovni pregled Tini Benedičič in Milki Bokal. Ob praznovanju 25-letnice delovanja je Romarsko društvo ŠmaR Žiri podelilo še listino z zahvalo predsedniku Matjažu Oblaku za skrbno in odgovorno vodenje društva, pripravo razstav ter s tem pomemben prispevek pri ohranjanju verske in kulturne tradicije ter izvedbo praznovanja 25-letnice. Matjaž Oblak je nato podelil še dve priznanji: Sebastijanu Pagonu za pripravo in organizacijo romanj ter njihovo vodenje ter Mariji Kokalj za delo kronistke, vzorno vodenje financ in pisanje uvodov za razstave.

Žirovska rojaka dejavna člana v najvišji znanstveni ustanovi

Novembra sta bila v dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani kar dva dogodka, ki sta bila povezana z Žirmi in Žirovci.

JOŽICA KACIN

Zaslugo za to imata dolgoletna člana SAZU, akademikinja prof. ddr. Marija Stanonik in akademik prof. dr. Zdravko Mlinar. Oba žirovska rojaka sta med zelo spoštovanimi in dejavnimi člani.

Nova knjiga Zdravka Mlinarja

Zdravka Mlinarja smo v Žireh bolje spoznali v letih po 2020, ko je začel zbirati gradivo in avtorje za monografijo Izzivi občanskega raziskovanja, Izkušnje in pričakovanja iz Žirov in od drugod z letnico 2022. Istega leta je izšla tudi prva, leta 2024 pa druga knjiga Družboslovno raziskovanje: med profesionalizacijo in podružabljanjem, letos, ob 60. obletnici ustanovitve Slovenskega sociološkega društva, pa še Sociologija: Iz preteklosti za prihodnost. Zdravko Mlinar je bil ustanovni član društva in njegov prvi predsednik. Predstavitev knjige je bila sredi novembra. V razpravi so sodelovali predsednik Slovenskega sociološkega društva prof. dr. Roman Kuhar ter vrsta uglednih strokovnjakov, ki so govorili o pomenu sociologije s poudarkom na občanski znanosti ter o akademikovem prispevku k njenemu razvoju.

Predsednik SAZU, akademik prof. dr. Peter Štih, je pohvalil Mlinarjevo delavnost in zavzemanje za raziskovanje. Čestital mu je za novo knjigo in poudaril, da je občanska znanost, ki jo je prav Mlinar sociološko in filozofsko znanstveno utemeljil, že dolgo med nami, vendar jo nismo dojemali kot takšne. Občanski znanosti je posvečen drugi zvezek knjige Družboslovno raziskovanje, tokrat predstavljena knjiga pa zaokroža to tematiko. Peter Štih je spomnil tudi na monografijo Izzivi občanskega raziskovanja, ki je na primeru Žirov in Žirovskega, demonstrirala možnosti pa tudi omejitve, ki jih ponuja ljubiteljsko, prostovoljno raziskovanje za znanost. Zdravko Mlinar je med drugim povedal, da je v pričujočo knjigo vključeval predhodna spoznanja in pri tem omenil tudi sodelovanje z Žirmi in Žirovci.

Akademika Marija Stanonik in Zdravko Mlinar v predverju dvorane na SAZU

Foto: Jožica Kacin

Film, ki je nastal po knjigah Marije Stanonik

Slikar in obiralka grozdja je film o slovenski izgnanki Mariji Demšar, ki so jo Nemci leta 1941 izgnali v Šid. Nastanjena je bila v hišo enega izmed največjih srbskih slikarjev Save Šumanovića in njegove matere Perside. V pismih domačim v Žiri oz. Zatrežnik je opisovala svoje življenje v Sremu. Pisma je njena hči, naša rojalkinja Marija Stanonik, uredila in etnološko analizirala v dveh knjigah, ki sta bili prevedeni v srbsčino (Etnologija v pismih in slikah, 2008, Pisma iz Šida, 2014) kot rezultat sodelovanja med ISN pri ZRC SAZU Ljubljana in Srbsko akademijo znanosti in umetnosti v Beogradu. Vsebina je tako prevzela srbskega režiserja Nikolo Lorenčina, da je posnel igrano-dokumentarni film, ki je na festivalu v Beogradu dobil prvo nagrado mednarodne federacije filmskih novinarjev in kritikov. Konec novembra je bil film v dvorani SAZU predvajan v spomin 80. obletnice končanja druge svetovne vojne. Podpredsednik SAZU, akad.

prof. dr. Marko Snoj, se je po končani projekciji zahvalil za predstavitev in dejal, da gre za ganljiv prikaz, in se strinjal z eno izmed udeleženk, da je lahko žal vsakemu povabljenemu, ki ni prišel na dogodek. Bibliografija Marije Stanonik obsega 1654 enot. Kot utemeljiteljica slovenske slovstvene folkloristike z raziskovalnim delom, uredniškimi projekti in pedagoškim poslanstvom bistveno prispeva k razumevanju slovenske identitete, kulture in zgodovine. Med njena najpomembnejša dela v zadnjih letih štejemo antologijo Brez križa in imena, pesnjenje na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej, 2022, in monografije Poetika slovenske slovstvene folklore, 2023, Dva pramena slovenske besedne umetnosti, 2024, ter Franc Saleški Finžgar – župnik, pisatelj in akademik, 2024. Pravkar pa je v soavtorstvu Mojce Ferle izšla knjiga Vsak naslednji otrok je lepši, 60. zvezek v zbirki Glasovi, ki jih M. Stanonik ureja že od leta 1988. V njej so zbrane folklorne in spominske pripovedi od Fužin do Škofje Loke.

Po knjižni uspešnici še istoimenski film

Zadnji konec tedna v novembru je bilo poleg številnih prireditev živahno tudi v žirovskem kinu. Film *Belo se pere* na devetdeset, posnet po istoimenski knjigi naše rojakinje Bronje Žakelj, si je v treh dneh ogledalo okrog petsto ljudi.

JOŽICA KACIN

Zgodba je napisana in posneta po resničnih dogodkih in se dogaja v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Govori o težki življenjski zgodbi glavne junakinje Bronje, ki ji srečno otroštvo prekineta mamina bolezen in smrt, nakar kot študentka novinarstva tudi ona zboli za rakom. Da je tragedija še večja, se smrtno ponesreči še brat Rok, njen prijatelj in opora v letih odrasčanja. Tako ostane Bronja z očetom Janezom in babico Dado, ki se vsak po svoje in s svojo bolečino prebijajo skozi življenje. Čeprav se zgodba konča srečno, z rojstvom Bronjinega prvega otroka, so gledalci po koncu predvajanja iz dvorane odhajali v tišini, zamišljeni in s solzami v očeh.

Film je bil posnet leta 2024, v slovenskih kinematografih pa so ga premierno predvajali novembra letos. Pred tem je bil predstavljen na festivalih v Črni gori, Bosni in Hercegovini, Luksemburgu in Ljubljani. Med igralci najdemo znana slovenska imena, kot so: Lea Cok, Anica Dobra, Iva Kranjc Bagola, Jurij Zrnc, Polona Juh, Saša Tabaković, Tjaša Železnik in drugi. Film je režiral Marko Naberšnik, scenarij pa sta napisala Marko Naberšnik in Bronja Žakelj. Naša rojkinja pa ni edina sodelujoča Žirovka pri filmu. Med asistenti režije je tudi Nina Bevk iz Gorenje vasi, ki

Skoraj polna dvorana DPD Svoboda na prvi projekciji filma *Belo se pere* na devetdeset **Foto: Jožica Kacin**

je po mami Majdi Trček prav tako žirovskih korenin, štirje člani Moškega pevskega zbora Alpina pa pojejo pesem *Lipa zelenela je*. Prizor so posneli na ljubljanskih Žalah.

Čarobne praznične popoldneve lahko otrokom popestrite na ustvarjalen in poučen način, saj bodo z uporabo 435 nalepk ugotovili, kako božič praznujejo po celem svetu. Zaposlili jih boste za več ur, urili bodo koncentracijo, motoriko in se ob tem nehote še kaj naučili.

Trda vezava, 24 strani

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

6
EUR
* poštnina

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

PERPETUUMJAZZILE
Vocal Ecstasy

Nakup vstopnic:
EVENTIM: prodajna mesta
TIC ŠKOFJA LOKA,
Cankarjev trg
GORENJSKI GLAS, Kranj
Vstopnina 25 €

VELIKI DOBRODELNI KONCERT
LIONS KLUBA ŠKOFJA LOKA
sobota,
24. JANUAR 2026,
ob 19. uri
Športna dvorana TRATA
ŠKOFJA LOKA

Generalni pokrovitelj

LIONS KLUB ŠKOFJA LOKA, POLJANSKA CESTA 7, GORENJA VAS

Rudolf Maister kot pesnik

Ob dnevu Rudolfa Maistra so se v Domoljubnem društvu general Rudolf Maister Žiri letos generala Maistra spomnili tudi kot pesnika.

MATEJA RANT

»Pretekla leta je bil vedno poudarek na Maistru kot vojščaku, zato smo letos pozornost namenili njegovemu pesniškemu ustvarjanju,« je pojasnil predsednik Domoljubnega društva general Rudolf Maister Žiri Janez Jereb. Maistrov pesniški dar je v galeriji DPD Svoboda predstavil Franc Perko, ki je tudi avtor razstave z naslovom Rakek in Unec generala Maistra drugi, a vendar pravi dom, ki si jo je bilo ob dogodku mogoče ogledati v galeriji.

Obenem so v galeriji postavili še razstavo Žirovci v bojih za slovensko severno mejo 1918–1919. Po Jerebovih besedah so doslej evidentirali 42 Žirovcev, ki so se leta 1918 in 1919 bojevali na Koroškem, trije borci so v teh bojih tudi umrli: Franc Mlakar, Matevž Jereb in Andrej Šifrer. Vsi trije so v Žireh že dobili spominsko ploščo, je pojasnil Jereb. Za

Ob dnevu Rudolfa Maistra so se v Domoljubnem društvu general Rudolf Maister Žiri letos generala Maistra spomnili tudi kot pesnika. Foto: Tanja Mlinar

presenečenje večera pa so na koncu poskrbele članice Klekljarskega društva Cvetke s klekljano podobo Rudolfa Ma-

istra. Tanja Mlinar je izbrala motiv, Hilda Pečelin in Majda Cankar pa sta izdelali Maistrov portret v čipki.

Dan žirovskih »markačev«

Sredi novembra smo markacisti Planinskega društva Žiri markirali nekoliko drugače – s pomočjo pohodnikov.

ROBERT ŠUBIC

Nismo namreč šli po okoliških poteh, ampak smo se namestili na teraso naše koče na Mrzliku, čopiče in barve pa dali na voljo pohodnikom ter obiskovalcem.

Vsak, ki je hotel, se je sam poskusil v risanju rdečih krogcev z belo piko v sredini. Na kamen, deščico, strešnik ali na deblo. Nastale so zelo različne, tudi umetniške markacije, nekatere tudi zelo primerne, da bi krasile in usmerjale pohodnike na planinskih poteh. Če so želeli, so ustvarjalci svoje markacije lahko vzeli s seboj za spomin.

Markacist je po definiciji Planinske zveze Slovenije usposobljen strokovni delavec, ki organizirano skrbi za označevanje, vzdrževanje in čiščenje planinskih poti. Občasno uporabljamo tudi izraz markač ali latinsko homo alpinus colorans.

Akcija markacistov na terasi naše koče na Mrzliku

Foto: Zvone Kopač

Druženje in sožitje generacij

Tudi za starejše ljudi ima druženje velik pomen, saj preprečuje osamljenost in je temelj dobrega vsakdana.

MARIJA KOKALJ

Občina Žiri in Krajevna organizacija Rdečega križa Žiri sta zadnjo oktobrsko nedeljo povabili občane, stare 80 let in več, na tradicionalno srečanje. Udeležilo se ga je blizu 140 starostnikov, med njimi tudi nekaj občanov, ki prebivajo v domu SeneCura. Prireditev se je začela s kulturnim programom devetošolcev Osnovne šole Žiri pod mentorstvom Petre Novak. Mladi so se izkazali. Njihovi nastopi in izbrana besedila so ustvarili prijetno in domače vzdušje. Enako glasbeni nastopi. S pedagoginjo Tino Martinčič so se naučili in zapeli »žirovsko himno«, na violončelo pa je zaigral učenec Žan Trček (njegova mentorica je Nika Peternel). Z izraženim spoštovanjem in srčnostjo so učenci pokazali, da je mogoče ustvarjati vključujočo družbeno klimo. Doživeli so tople sprejem in pohvalo. V nadaljevanju je prisotne nagovorilo več govorcev, med drugim župan Franci Kranjc. Predstavil je tudi nekatere zaključene projekte in načrte za prihodnje leto. Vsem je zaželel zdravja in obljubil, da bo občina še naprej sledila potrebam starejših. Ži-

Srečanja starejših v Žireh se je udeležilo blizu 140 starostnikov. Foto: Tanja Mlinar

rovske občane je potem pozdravila predstavnica škofjeloškega združenja Rdečega križa Slovenije Zorica Škorc, dolgoletna delavka na področju socialnega varstva, v preteklosti še posebno z otroki in mladostniki, v zadnjem obdobju pa s starejšimi. Predstavila je tudi nekaj novosti v zakonodaji, ki se nanašajo na pravice starejših. Za njo sta spregovorila še namestnik predsednika Društva upokojencev Žiri Mirko Cankar in predsednica Društva invalidov

Žiri Marinka Čuk. Po pozdravih sta podala nekaj praktičnih napotkov in informacij v zvezi z delovanjem njunih društev. Po uradnem delu je bil na srečanju čas za kosilo, klepet in druženje. Učenci so poskrbeli, da so se lahko udeleženci ob kavici posladkali z različnim pecivom in piškoti, ki so jih spekli sami. Kot je že navada, so starejši odhajali domov s podarjenim nageljnomo in z upanjem, da pridejo na srečanje tudi naslednje leto.

Srečanje prostovoljk

Pod okriljem Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) po vsej Sloveniji deluje tudi program Starejši za starejše, v katerega je od leta 2008 vključeno tudi Društvo upokojencev Žiri.

ANICA KUMER

Temelji na plemenitem poslanstvu prostovoljstva in medgeneracijskega sodelovanja. Bistvo programa je v tem, da starejši prostovoljci obiskujejo svoje vrstnike v domačem okolju, jim nudijo podporo in družbo. Prostovoljke se izobražujemo, se mesečno srečujemo in izmenjujemo svoje izkušnje. Po navodilih ZDUS se enkrat letno srečamo po manjših skupinah. V eno teh spadamo tudi prostovoljke iz Škofje Loke, Železnikov in Žirov.

Letos smo srečanje v oktobru organizirale v Žireh. Župnik Andrej nam je prijazno odstopil prostor v kapeli župnišča. Po pozdravu in pogostitvi je sledil program. Najprej nam je upokojena učiteljica klekljanja Branka Grošelj povedala o tradiciji klekljanja v Žireh, nato pa opisala čipke, ki krasijo okna kapele sv. Terezije – Male cvetke, ki ji je kapela posvečena. Nato nas je organist Anton Čadež pospremil v Jobstovo dvorano, kjer je spominska soba pokojnega slavnega organista in vsestran-

skega glasbenika Antona Jobsta. Opisal je svojo glasbeno pot in kako mu je Anton Jobst zaupal nasledstvo in ključne orgel. Iz župnišča smo šli na ogled cerkve sv. Martina. Predstavila sva jo skupaj z organistom, ki je natančno opisal orgle in nanje tudi zaigral. Za konec smo ob spremljavi orgel zapeli še pesem Kraljica venca rožnega. V tem času se je zunaj že otoplilo in v prelepem sončnem vremenu smo se sprehodili do Muzeja Žiri, kjer sta nas že čakali vodički, gospe Maja in Ivanka. Ogleдали smo si stalno čipkarsko in čevljarstvo razstavo, razstavo unikatnih izdelkov in spoznali zgodovino Žirov ... Od tam smo se peš odpravili do Sklednika, kjer nas je čakala malica. Ob kavici smo si izmenjali izkušnje s prostovoljstvom, vsak na svojem terenu. Druženje smo zaključili sredi popoldneva. Obiskovalci so bili z ogledom in predstavitvijo žirovskih znamenitosti zelo zadovoljni.

Uresničevanje Strategije starosti prijazne občine

Konec novembra so se sestali člani Lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Žiri, ki so se seznanili z izvedenimi aktivnostmi in predlaganim načrtom uresničevanja Strategije starosti prijazne občine.

NATAŠA KOPAČ

Letos je bil glavni poudarek namenjen spremljanju uvedbe in ozaveščanju javnosti o novi storitvi dolgotrajne oskrbe na domu v skladu z zakonom o dolgotrajni oskrbi ter o še vedno veljavni storitvi pomoči družini na domu. Trenutno pomoč na domu uporablja 16 uporabnikov oz. občanov Žirov in se bo izvajala tudi v prihodnje. Podpora družinskim in drugim neformalnim oskrbovalcem ostaja tudi v letu 2026.

Občina bo tudi v prihodnje podpirala projekt Prostofer, ki uspešno deluje že več let. Sicer pa sta se letos ekipi prostoferjev pridružila dva nova člana, tako da je trenutno vseh prostoferjev v občini 13. V sodelovanju z Javno agencijo Republike Slovenije za varnost prometa smo v začetku maja organizirali brezplačno preventivno delavnico za seniorje in upokojece v sklopu programa Sožitje za večjo varnost v cestnem prometu. Dogodka se je udeležilo okrog 50 udeležencev v prometu, ki so osvežili znanja in pravila iz cestnoprometnih predpisov.

Tako Občina Žiri kakor tudi vse ostale občine na Škofjeloškem so izbrale izvajalca dolgotrajne oskrbe in tudi že podpisale pogodbo s Centrom slepih in slabovidnih Škofja Loka. Po podatkih CSD Gorenjska je bilo do konca oktobra prejetih že več kot 1200 vlog, samo 13 vlog se nanaša na občino Žiri. Zaradi težav pri vzpostavitvi informacijskega sistema so vse vloge še v obravnavi. S 1. decembrom se poleg pravice do denarnega prejemka izvaja tudi pravica do dolgotrajne oskrbe v instituciji. Domovi morajo do konca decembra pripraviti osebne načrte za oskrbovance. Po informacijah iz doma starejših občanov v Žireh so vsi oskrbovanci že oddali soglasje za vključitev v sistem dolgotrajne oskrbe. Domovi čakajo na povratno informacijo CSD, ali stanovalci izpolnjujejo pogoj za dolgotrajno oskrbo.

Sicer pa veliko pozornost namenjamo tudi vzdrževanju in razvoju prostovoljske mreže. V domu starejših Senecura trenutno deluje sedem prostovoljcev, ki se enkrat tedensko družijo s stanovalci. Njihova prisotnost pomembno prispeva k boljšemu počutju stanovalcev in krepitvi občutka povezanosti

v domu. Poseben poudarek je namenjen mentorskemu spremljanju in podpori prostovoljcem, ki se redno srečujejo na intervizijskih srečanjih. Člani LAS-a so se seznanili s podelitvijo koncesije na področju zdravstvene dejavnosti patronažne službe. Valerija Šinkovec s koncem letošnjega leta zaključuje delo patronažne sestre.

Posebno pozornost namenjamo pridobivanju zunanjih sredstev. Tako smo letos prijaviili projekt z naslovom Preplet generacij, s katerim naslavljamo probleme dveh ranljivih skupin, na eni strani starostnike in na drugi strani otroke, mladostnike, ki imajo težave z digitalno zasvojenostjo. Vodilni partner je Zavod Generacije, projektu se je pridružil Zavod Kres iz Škofje Loke. Pri projektu v manjšem delu sodeluje tudi Občina Žiri. Kljub temu da obstaja več možnosti za vključevanje starejših, še vedno obstaja določeno število ljudi, ki so izključeni iz družbe, so osamljeni in skrb zanje je prepuščena sorodnikom in sosedom. Običajno srednja generacija rešuje tako probleme starejših kakor tudi mlajših. Od tod tudi naslov projekta Preplet generacij. V načrtu imamo vzpostavitev občinske info točke za oskrbo starostnikov. Načrtujemo tudi srečanja za starejše v prostorih Zavoda Generacije. Poleg druženja bi ponudili informiranje, predavanja oz. prostočasne aktivnosti (rekreacije ...). Drugi sklop projekta se nanaša na preventivo pred digitalno zasvojenostjo otrok in mladostnikov. V okviru projekta bodo izvedena usposabljanja strokovnih delavcev osnovnih šol, socialnih služb in zdravstvenih ustanov, ki se ukvarjajo z otroki in mladostniki. Izvedli bomo več predavanj za starše otrok in mladostnikov na temo digitalne zasvojenosti, o spletnih prevarah, o nasilju med mladostniki. Namen tega je ozaveščanje problema, ki narašča in se dotika vseh nas, ter preventiva, predstavitev nevarnosti in kako lahko to preprečujemo. Vzpostavila naj bi se občinska info točka za mladostnike. V okviru projekta bomo izvedli tudi dan medgeneracijskega sodelovanja.

PRIPRAVLJAJO OSEBNE NAČRTE OSKRBE

S 1. decembrom so tudi stanovalci institucionalnega varstva starejših prešli v sistem dolgotrajne oskrbe. Občina Žiri je za izvajalca dolgotrajne oskrbe izbrala Center slepih in slabovidnih (CSS) Škofja Loka, s katerim so že tudi podpisali pogodbo. Po besedah direktorice CSS Škofja Loka Andreje Valant so za stanovalce, ki ta čas bivajo v njihovem domu, v novembru zbirali vsa potrebna soglasja za vstop v sistem dolgotrajne oskrbe, v decembru pa poteka intenzivna priprava osebnih načrtov oskrbe, ki jih bodo stanovalci podpisovali skupaj s koordinatorji dolgotrajne oskrbe. S podpisom osebnega načrta bodo tudi formalno vstopili v sistem dolgotrajne oskrbe. Nova ureditev, je pojasnila Andreja Valant, prinaša za večino nižje stroške, saj bodo stanovalci po novem plačevali le nastanitev in prehrano, ne več oskrbe. Ko bo urejena informacijska podpora, pa bodo v CSS začeli postopke za pripravo osebnih načrtov za storitve dolgotrajne oskrbe na domu. »Osebe, ki živijo doma in potrebujejo pomoč ali pa jo bodo potrebovale v prihodnje, naj svojo vlogo za dolgotrajno oskrbo oddajo na krajevno pristojni Center za socialno delo. Ko prejmejo odločbo in bo ta postala pravnomočna, naj jo posredujejo izbranemu izvajalcu, ki jih bo kontaktiral za nadaljnje korake,« je še pojasnila Andreja Valant. **M. R.**

Izjemni življenjski jubilej

V soboto, 15. novembra, je Tinka Markelj v krogu svojih najdražjih in sorodnikov praznovala stoti rojstni dan, voščili so ji tudi župan žirovske občine, namestnik predsednika društva upokojencev, predsednica Krajevne organizacije Rdečega križa, prostovoljka programa Starejši za starejše in člani ZB za vrednote NOB.

BARBARA PETERNEL

Rodila se je 15. novembra 1925 na Ledinici pri Žireh v kmečki družini kot druga izmed petih otrok, ki so se rodili mami Katarini in očetu Janezu Dolinarju. Do odhoda v ilegalo je obiskovala šestrazredno osnovno šolo in pomagala doma na kmetiji. Grozote druge svetovne vojne je doživela kot šestnajstletno dekle.

Med vojno je delovala v ilegali, kot mladinska aktivistka pri rajonskem odboru in kasneje kot članica škofjeloškega okrožja, njeno področje je bilo organiziranje mladine. Kot je povedala, je bilo njeno partizansko ime Nataša. Povedala je tudi, da so bili v tem času zelo dobro organizirani, predvsem pri zbiralnih akcijah. Delovne, neustrašne in zanesljive mladinke so zbirale hrano, sanitetni material, širile partizansko literaturo, šivale, pletle, krpa-

Praznovanje stotega rojstnega dne je Tinka Markelj preživela v krogu svojih najdražjih in sorodnikov, poleg župana Francija Kranjca pa so ji voščili tudi predstavniki nekaterih društev iz občine.

le, izdelovale odeje ter narejeno in zbrano pošiljale v partizane. Poudarila je, da so se zelo dobro razumele ter zaupale druga drugi. Verjele so v boljšo prihodnost. Uspehe so dosegale, ker so bile skromne, požrtvovalne in imele privzgojene delovne navade. Omenila je tudi žirovske pionirje, ki so zelo pogumno reševali vse, kar se je rešiti dalo. Žirovski pionirji so imeli narejeno čuvajnico, kjer so opazovali, od kod bodo prišli sovražniki, in domačine opozarjali na nevarnosti. Takratno življenje je bilo zelo skromno, a bili so med seboj povezani. Kar so doma pridelali, s tem so tudi živeli. Med ljudmi je vladala solidarnost. Bali so se Nemcev, domačinov ne, saj niso bili nevarni. Ker je bila zajeta v

Zdravica za stoletnico Tinko Markelj Foto: Boris Markelj

zadnji ofenzivi, je konec vojne dočakala v Begunjah, kjer je bila za kratek čas zaprta. Po vojni se je zanjo začela nova življenjska pot. Na njej je spoznala svojega življenjskega sopotnika in ustvarila sta si družino, v kateri sta se rodila dva sinova. Vzgajala sta ju v zavednem duhu in spoštovanju partizanstva in narodnoosvobodilnega boja, mlajši še vedno deluje v združenju za ohranitev vrednot tega boja, starejši je žal že pokojni in prav tako tudi njen mož. Poleg skrbi za družino je bila zaposlena v Alpini in kasneje na Krajevnem uradu v Žireh. Njen življenjski slog je slonel na močni volji, optimizmu in fizični

moči, kar ji je vse do danes ohranilo odlično kondicijo. Pozitivna miselnost in pozitivna naravnost, tudi takrat, ko se stvari okoli nas zdijo negativne, sta rdeča nit njene življenja.

Praznovanje stotega rojstnega dne je preživela v krogu svojih najdražjih in sorodnikov. Ob tej priliki so ji voščili tudi župan žirovske občine Franci Kranjc, namestnik predsednika društva upokojencev, predsednica Krajevne organizacije Rdečega križa, prostovoljka programa Starejši za starejše in člani ZB za vrednote NOB ter ji zaželeli trdega zdravlja, sreče in dobrega počutja.

Mirne božične praznike
in vse dobro v novem letu 2026
vam želi Mapro, d.o.o., Žiri.

MAPRO
HYDRAULIC MOVEMENT

Žiri zdaj tudi v filmu

Na spletni strani občine je dostopen nov šestminutni predstavitveni film o Žireh, ki je nastal kot poklon skupnosti ob tridesetletnici občine.

MATEJA RANT

»Veseli me, da film zelo lepo in celovito prikaže veliko tega, kar imamo v Žireh in na kar smo lahko ponosni. Gre za lep pregled naravnih lepote našega kraja in dogajanja v občini, kar bo ostalo tudi kot zgodovinski zapis za prihodnje rodove,« je ob filmu poudaril župan Franci Kranjc, ki zato vsem občanom priporoča ogled, saj meni, da pogosto niti ne opazimo, kaj vse nas obdaja. Osebnost ga je predvsem presenetila lepota občine, je priznal župan. »Ustvarjalci so v filmu lepo ujeli trenutek, v katerem živimo.«

Film je začel nastajati že lani poleti, najprej s pregledom arhivskih posnetkov, septembra pa sta z Darjanom Kacinom, ki je pri filmu sodeloval prostovoljno, že začela snemati, je razložila scenaristka in režiserka Katja Bogataj. Film, ki na čustven, sodoben in vizualno izjemno izrazit način prikazuje Žiri, je tako po njenih besedah rezultat večmesečnega ustvarjanja, sodelovanja in predanosti številnih občanov. »Naša vizija je bila ustvariti film, ki ne prikazuje zgolj prepoznavnih krajev, temveč pripoveduje zgodbo o Žireh skozi oči ljudi, ki tu živijo.« V filmu so prikazali naravne lepote občine, vsakdanje življenje, kulturne in športne aktivnosti, utrinke tradicije in ustvarjalnosti. »Želeli smo ujeti tako vizu-

Film je osvetlil identiteto, vrednote in razvoj občine v preteklih tridesetih letih.

Foto: Darjan Kacin

alno lepoto kot tudi živahen utrip lokalne skupnosti. Kot scenaristka in režiserka sem imela izjemno priložnost, da skupaj z ekipo D.K. Pictures pod vodstvom Darjana Kacina ujamem resnični utrip Žirov – kraj, kjer se tradicija prepleta s sodobnostjo in kjer skupnost ostaja srce vsega dogajanja.«

Katja Bogataj je hvaležna županu Franciju Kranjcu, ki je projekt podprl že v zgodnji fazi. »S svojim razumevanjem in odprtostjo je omogočil, da se je film razvil v celovito pripoved o naši skupnosti.« Ob tem je poudarila tudi izjemno podporo številnih Žirovcev, ki so na različne načine prispevali k nastanku filma. »Nekateri so sodelova-

li kot predstavniki društev, drugi kot člani organizacij, ustvarjalci, podjetniki ali kot posamezniki, ki so velikodušno odstopili svoj čas, prostore ali znanje. Zaradi časovne omejitve v končni verziji filma niso zajeti čisto vsi, a vsak njihov prispevek je pustil dragoceno sled v ustvarjalnem procesu.« Največje zadovoljstvo pa ji predstavljajo odzivi gledalcev. »Številni so mi sporočili, da v filmu prepoznajo svoj dom – znane pejsaže, razglede iz otroštva, znane obraze in tihe trenutke vsakdana, ki jih pogosto spregledamo. To je največja potrditev, da je bil naš cilj dosežen: film povezuje, prebuja ponos in krepi zavedanje o tem, kako bogat in živ je naš kraj.«

POGREBNIK d.o.o.
z vami že 30 let

poslovna enota:

Šutna 11, 4209 Žabnica

24-URNA DEŽURNA ŠTEVILKA:

041 624 685

**ZA CELOTNO OBMOČJE
OBČINE ŽIRI**

www.pogrebni.si

cvetličarna
DALIJA

pri pokopališču v Žabnici

070 443 902

✉ cvetlicarna@pogrebni.si

📱 Cvetličarna Dalija

**IZKOPI IN
UREJANJE OKOLICE**

031 223 091

• TLAKOVANJE

• UREJANJE VRTOV

• IZKOPI Z MINI BAGROM

Širjenje bralne kulture

Konec novembra smo se v prostorih Muzeja Žiri srečale strastne bralke novoustanovljenega kluba Zakaj berem, da bi ob že ustanovljenem klubu, ki ga vodi Barbara Peternel, tudi me prispevale k širjenju bralne kulture.

Prvo srečanje novoustanovljenega bralnega kluba Zakaj berem Foto: Tanja Mlinar

MAJA JUSTIN JERMAN

Ob čaju in prijetnem kramljanju o nujnih razlogih za branje in najboljših prebranih knjigah smo naredile še smel načrt prihodnjih srečanj in tem pogovora. V ponedeljek, 12. januarja, se bomo o Visoški kroniki Ivana Tavčarja pogovarjale kar na mestu njenega

nastanka, in sicer na Visokem. Na dan kulture, 8. februarja, se bomo pridružile dogodku, ki je posvečen prazniku – Poezija in kava v Muzeju Žiri. V ponedeljek, 9. marca, bomo pretresale vsebino aktualnih knjig, ki jih bomo, in šele za 13. april smo si zadale skupni naslov, in sicer roman Kleopatra pisateljice

in publicistke Vesne Milek. Mesec maj pa bomo posvetile branju Kosovela in obisku njegovih rodni krajev in se na ta način pridružile praznovanju Kosovelovega leta. Vse beroče vabimo v bralni klub po predhodni najavi na maja.justinj@gmail.com – in tudi tiste, ki se odločijo priti zadnji hip.

Zaščitili vodni stolp

Pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine je bil v začetku septembra kot del tehniške zgodovine v Register nepremične kulturne dediščine vpisan tudi vodni stolp na Dobračevi.

MATEJA RANT

Vodni stolp oziroma vodostan za uravnavanje tlaka in preprečevanje vodnega udara v cevovodu je bil po besedah Milana Kopača zgrajen leta 1911 za potrebe prve vodne elektrarne na Dobračevi pri Žireh. Skupaj s še nekaterimi krajski se je že leta 2017 zavzel, da bi obnovili zadnji ohranjeni del prve elektrarne v današnjih Žireh, a se je izkazalo, da bi bila strokovna obnova stolpa po zahtevah zavoda za varstvo kulturne dediščine predraga. »Da ne bi prišlo do rušenja tega objekta, ki je s svojo obliko in lego nekakšen zaščitni znak Rakulka, smo se odločili, da ga poskušamo zavarovati vsaj administrativno z vpisom v Register nepremične kulturne dediščine,« je pojasnil Kopač. Kot je razložil, je prva vodna elektrarna na Dobračevi pri Žireh služila za električno razsvetljavo in pogon prvih elektromotorjev za delovne stroje. »Železobetonski stolp kvadratnega tlorisa je postavljen nad cevovodom, ki je bil speljan od jezusa z zapornico na potoku Rakulka, zgrajenem za potrebe te elektrarne, do strojnice elektrarne. Na-

Vodni stolp na Dobračevi Foto: Milan Kopač

menjen je bil varovanju elektrarne pred vodnim tokovnim in tlačnim udarom.« Kot je še dodal Kopač, je vodni stolp pomemben tehnični ostanek prve elektrarne v Žireh, ki je bila v rabi do leta 1925, ko je bila zgrajena elektrarna na Fužinah.

Zaključek leta s klubom žirovskih študentov

Z oktobrom se je za Klub žirovskih študentov začelo novo študijsko leto, ki smo ga z novim vodstvom kar se da dobro začeli. V prejšnjih mesecih smo imeli več majhnih dogodkov v svojih klubskih prostorih, ki se jih je udeležilo lepo število mladih obrazov.

ŽIVA SLABE

Brucovanje

Zadnji konec tedna novembra smo organizirali naše tradicionalno Brucovanje v Partizanu za letošnje študente prvih letnikov. Letos smo se malo poigrali in dogodek izpeljali malce drugače. Dogodek se je odvijal v dveh nadstropjih, v vsakem pa je drug DJ predvajal svoj žanr glasbe. Brucovanje smo poimenovali 2 Štuk party, udeležili pa so se ga tako mladi kot malenkost starejši. Bruc iger se je letošnje leto udeležilo kar enajst brucev! Pred dvorano Partizan smo se zbrali že ob sedmi uri ter se v rahlo mrzlem večeru odpravili v center Žirov in tam z bruci izvedli nekaj zanimivih iger. Te so bile namenjene medsebojnemu druženju, zabavi in povezovanju med člani. Ob igrah pa so bruci večkrat okusili tudi naš študentski brucomor. Vsi bruci so brucovanje uspešno preskali ter ob koncu z nami na glas izrekli zaprisego. Bravo vsem in upamo, da se prihodnje leto vidimo še v večjem številu!

Članstvo

Slišali smo že, da se marsikateri študent noče včlaniti v Klub žirovskih študentov, ker bo kot član imel kakšno delo. Seveda pa ni tako! V naš klub se lahko čez celotno šolsko oziroma

V Klubu žirovskih študentov smo v oktobru z novim vodstvom kar se da dobro začeli novo študijsko leto. Dogodkov v klubskih prostorih se je udeležilo lepo število mladih.

študijsko leto včlanijo vsi dijaki in študenti, ki imajo v tekočem šolskem letu veljavno potrdilo o vpisu. Članstvo je popolnoma brezplačno, treba pa ga je obnoviti vsako leto. Dijaki in študenti lahko članstvo podaljšajo na naši spletni strani, v zameno za članstvo pa nudimo različne klubske ugodnosti. Trenutno

SLUŠNI APARATI

ALPETON[®]

Preizkusite jih!
Brezplačno in
brez obveznosti
nakupa.

Najboljše razumevanje
v hrupnih okoljih

Najnaprednejša
tehnologija

Najmanjši polnični
slušni aparat pri nas

Nakup tudi na
naročilnico
("recept")

**AKCIJA
POLNILEC
GRATIS**

LJUBLJANA BTC	LJUBLJANA CENTER	KRANJ	MARIBOR CENTER
"Tuš center BTC" Bratislavska cesta 9	Metelkova ulica 11	"Planet Tuš Kranj" Cesta Jaka Planšiča 18	Jezdarska ulica 22
01/438-55-66	01/438-55-15	04/5100-100	051/292-010

www.alpeton.si

30 let tradicije

30 let tradicije

POGREBNE STORITVE

hipnos d.o.o.

051/ 620-699

Ob izgubi Vaših najdražjih
Vam priskočimo na pomoč
in Vam v celoti opravimo
kompletno pogrebno
storitev.

POGREBNE STORITVE, HIPNOS d.o.o., Žlebe 98,
1215 Medvode, P.E. Barletova cesta Preska - Medvode
telefon: 01/ 361 35 89, www.hipnos.si

www.hipnos.si

24-urna dežurna št.: 051 620 699

hipnos@hipnos.si

Bruci so tudi letos uspešno prestali tradicionalni krst. Foto: arhiv KŽŠ

ponujamo cenejše vstopnice za fitnes. Poleg tega ponujamo še inštrukcije, kupončke za cenejše lektoriranje in tiskanje

zaključnih nalog, ter kar je najpomembnejše – člani imajo na naše dogodke cenejšo vstopnino! Zato dijaki in študenti,

včlanite se v naš klub, ne bo vam žal. Tiste, ki vas zanima, kako poteka planiranje in izvajanje dogodkov, pa z veseljem sprejmemo v našo ekipo vodstva.

Adventni bazar

Decembrsko vzdušje je tudi letos pričaral vsakoletni Adventni bazar, ki je minuli konec tedna potekal pred Zadržnim domom v Žireh. Bazar organiziramo vsako leto z namenom, da se v kraju predstavijo različni razstavljalci s svojimi lokalnimi izdelki. Kot klubu se nam zdi pomembno tudi to, da se vključujemo v lokalno skupnost ter podpiramo Žirovce pri svojem trudu. Bazarja se je letos udeležilo kar 20 pridnih lokalnih mojstrov in ustvarjalcev, ki so v dopoldanskih urah predstavljali in prodajali svoje unikatne izdelke. Ponudba je obsegala vse od naravne nege, medenih izdelkov, oblačil, kvačkarij, čili omak, lesenih izdelkov, palačink do kuhanega vina in čaja. Mi pa upamo, da smo z dobro glasbo in nasmejanimi obrazi pričarali prijeten uvod v kar se da zasnežen december.

Vabljeni vsi, da se udeležite naših dogodkov ter se podružite z nami in med seboj!

Žirovska cesta 4, Spodnja Idrija, T: 05 377 63 16, www.gostilnamlinar.si
Obratovalni čas: ponedeljek–sreda: zaprto, četrtek–sobota: 12.00–22.00, nedelja: 12.00–18.00. Za skupine po dogovoru.

031 734 065
info@mizarstvo-trcek.si

VRATA TRČEK d.o.o.
Partizanska c. 8
4226 ŽIRI

KEMGRAD d.o.o.

Računovodske storitve

Starovaška 25, 4226 Žiri

M: 041 621 027
T: 04 510 56 10 / F: 04 510 56 11
E: info@kemgrad.si

Z vami že več kot **30 let!**

Želimo vam srečno, zdravo in uspešno novo leto 2026!

RENAULT
Passion for life

Srečno 2026

AVTO FRELIH
ŽIRI

T: 04 510 55 55
M: 041 403 967
E: avtofreluh@gmail.com

Pridi, sveti Miklavž

Tudi letos je Miklavž obiskal žirovske otroke. Učenci devetih razredov so ob njegovem prihodu pripravili igro.

ANA AHLIN JANŠA

Z začetkom adventa mesta postanejo utripajoče reke lučk, stojnice sejmov se šibijo pod težo okraskov, dišečih piškotov, kuhane vina in čaja. Vse to ljudi izvablja iz njihovih domov, da kljub mrazu postopajo po mestih, se družijo in veselijo. S tem ni nič narobe, kvečjemu spodbudno je, da ljudje tudi na tak način ohranjamo stike.

Spremembo pa mnogokrat veliko pred drugimi občutijo vzgojitelji in učitelji. Pričakovanje in veselje otrok se nemalokrat izrazita na glasen in prepirljiv način. Zakaj je tako, seveda vsi vemo. Prihaja prvi izmed dobrih mož, Miklavž. A kaj, ko pozabijo, da temu svetniku ni važno le, kako se obnašajo in kaj naredijo v mesecu ali tednih pred njegovim prihodom. Pomembno je, kakšni so skozi celotno leto. Vendar pa pri vsakem otroku zagotovo najprej pogleda na njegova dobra dela. Tudi letos je Miklavž obiskal vse žirovske otroke. Učenci 9. razredov so ob njegovem prihodu pripravili igro, ki je prikazovala dan mame z dojenčkom, najstnicama, delovnim možem, babico ter za pomoč pripravljenim sosedom. Tudi pri njih se je advent začel s pričakovanjem in hitenjem, saj so otroci hitro obremenjeni s tem, kar vidijo pri sošolcih. V evforiji, da mo-

Miklavž je obiskal tudi žirovske otroke. Foto: Foto Viktor

rajo čim prej postaviti jaslice, so ugotovili, da imajo doma kar štiri zaboje z različnimi figurami. Skupaj so začeli obujati spomine in kmalu končali s preprirom, katere jaslice bodo postavili letos. Ker pa je jezo najbolje prepoditi, so jo usmerili v delo ter nabrali mah in posekali novoletno jelko. Mama, ki je imela med tem čas za razmislek, pa je prišla do ideje, da bo najbolje, če postavijo vse jaslice. Tako so si figure razdelili in jaslice postavili v svoje sobe, kjer bodo lahko ob praznikih v miru molili in premišljevali. Glavne pa bodo v skupnem prostoru, da bodo ob njih okušali slastno potico ter si pripovedovali zgodbe – tudi to, kako je težka odločitev postala lahka, ko so ugotovili, da ni pomembno, kaj imaš, ampak s kom lahko to deliš.

Ob molitvi Sveti angel pa jih je zaslišal Miklavž. V spremstvu angelov in parkeljnov je razveselil vse otroke in vsakega obdaril s čisto svojimi jaslicami. Naj odmeva molitev Sveti angel, ko bodo poleg njih otroške glave potonile v miren spanec.

Srečno novo leto 2026!

LESKO
ALU FLAT

LESKO
okna - vrata Žiri

LESENA IN ALU/LES OKNA | VHODNA VRATA ZA HIŠE

LESKO Žiri d.o.o., Pot v Skale 10, 4226 Žiri
04 510 50 50 | www.lesko.si | info@lesko.si

MESARSTVO Oblak

Srečno 2026!

MESARSTVO OBLAK D.O.O., INDUSTRIJSKA 17, 4226 ŽIRI

OČESNA
ORDINACIJA IN
OPTIKA ŽIRI

Zdravstveni dom ŽIRI
Naročanje: 064 274 666

**2025%
2026**

V DECEMBRU SMO ZA VAS PRIPRAVILI

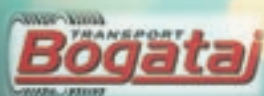
51% POPUST

Ker je $25+26 = 51$, lahko le v decembru
ujamete našo zadnjo akcijo letos:

**51% popust na vse okvirje za
očala vseh blagovnih znamk.
+ BREZPLAČEN PREGLED**

DECEMBRA
OBDARUJEMO S
ŠTEVILNIMI DARILI,
PRESENEČENJI IN
POPUSTI

*Vesele praznike in vse
dobro v novem letu
2026!*

- Transport tovora v / iz Švice – Organizacija prevozov –
- Avtomehanična delavnica –
- info@transport-bogataj.si – 04 / 510 72 90 -

NA ZALOGI VELIKA IZBIRA

televizorjev, gospodinjskih aparatov, tiskalnikov, prenosnih računalnikov, zabavne elektronike, tonerjev in kartuš ter baterij vseh vrst!

Vrhunski televizorji PHILIPS QD MINILED

55MLED920/12
(ekran 140 cm):

799,00 EUR

65MLED920/12
(ekran 165 cm):

999,00 EUR

75MLED920/12
(ekran 190 cm):

1.199,00 EUR

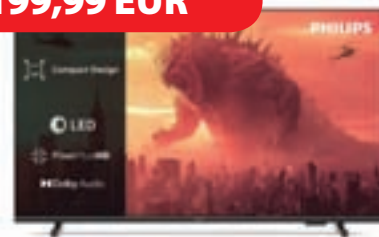

TELEVIZOR + DARILO SOUNDBAR
(vrednost 100,00 EUR)

TV PHILIPS 43PFS5500/12 – **SUPER CENA!**

Ekran 109 cm, redna cena ~~279,90 EUR~~

**AKCIJSKA CENA:
199,99 EUR**

**Oljni radiator
ARGO KASPER 9**
Moč 2000W, tri stopnje,
termostat,
redna cena ~~49,90 EUR~~

**AKCIJSKA CENA:
39,90 EUR**

**Pomivalni stroj
BOSCH SMV4HCX19E**
Popolnoma vgradni,
tretji predal, izdelan v Nemčiji,
redna cena ~~679,99 EUR~~

**AKCIJSKA CENA:
559,99 EUR**

PRODAJA TOVARNIŠKO OBNOVLJENIH RAČUNALNIKOV – RAČUNALNIKI IN OPREMA KOT NOVI. PO ZARES UGODNI CENI.

Primer: računalniški komplet –
računalnik in monitor
HP poslovnega razreda
z brezžično miško in tipkovnico

**SAMO
499,00 EUR**

SERVIS RAČUNALNIKOV

Popravila računalnikov in
prenosnikov, menjava baterij,
zaslonov, prenos podatkov,
odprava programskih napak,
nadgradnje in posodobitve ...

Pralni stroj TESLA WF81492M

8 kg, 1400 obratov, inverter
motor, 5-let garancije

**SAMO
339,00 EUR**

Obiščite spletno stran **GLUHC.COM.SI**

Cene, objavljene na spletni strani, so običajno priporočene cene proizvajalcev. Pokličite **04 510 60 90** ali pošljite elektronsko pošto na **info@gluhicom.si**, da vam pripravimo ponudbo z najnižjimi cenami na trgu. ZA VSE IZDELKE IZ NAŠE PONUDBE JAMČIMO ENAKO ALI NIŽJO CENO OD KONKURENČNIH PONUDNIKOV, kot so Big-Bang, Mimovrste ali Merkur.

Internet: gluhicom.si
Telefon: 04 510 60 90
E-pošta: info@gluhicom.si
Odprto: 8–12 in 13–16, sobota zaprto

Posredniško
mesto

Gluhicom